

Vyresnio amžiaus žmonių diskriminacija

Reprezentatyvi visuomenės
nuomonės apklausa

Tyrimą Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos užsakymu atliko Visuomenės nuomonės ir tyrimų centras „Vilmorus“

- Respondentų skaičius – 1003 gyventojai.
- Apklausa atlikta 2023 m. rugsėjo mėn. 14 – 23 d.
- Tyrimo paklaida siekia 3,1 proc.
- Tyrimas vyko 25 miestuose ir virš 40 kaimų.
- Atrankos metodas: tikimybinė atranka išlaikant proporcijas pagal amžių, lytį, gyvenamą vietą.

SENĖJANTI VISUOMENĖ

2023 m. ES Pagrindinių teisių agentūros (FRA) publikuotame [tyrime](#) skelbiamos senėjančios Europos sąjungos populiacijos projekcijos.

2001 metais 16 proc. ES šalių gyventojų sudarė 65 metų ar vyresni asmenys. 2020 šis skaičius pakilo iki 21 proc. Skaiciuojama, kad iki 2050 m. šis rodiklis pasieks 30 proc.

Lietuva šioje projekcijoje – 5 vietoje. 2020 metais 20 proc. Lietuvos gyventojų sudarė 65 ir vyresni asmenys. Skaiciuojama, kad 2050 metais šis skaičius pasieks 32 proc.

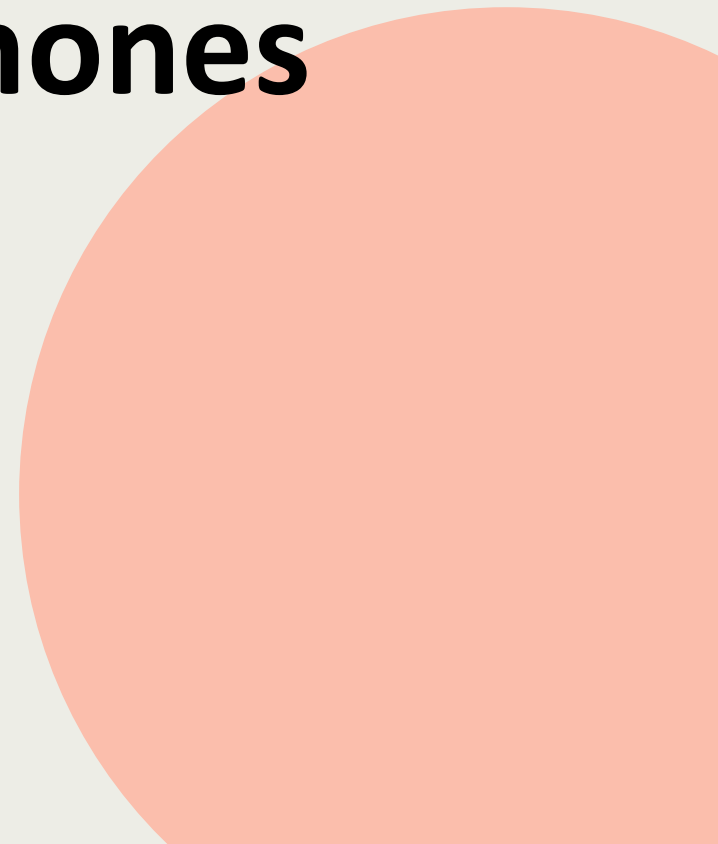
SVEIKATA

Lietuvoje vidutinė tikėtina **sveiko gyvenimo trukmė**, remiantis savo sveikatos vertinimu, per pastaruosius 15 metų pailgėjo. 2006 metais moterų vidutinė tikėtina sveiko gyvenimo trukmė buvo 63,3 metų, vyrų – 57,8 metų, o 2021 m. moterų – 71,3 metų, vyrų – 64,6 metų. Tokio tipo atotrūkis, kai vyrai gyvena trumpiau už moteris, yra didžiausias Europos sąjungoje.

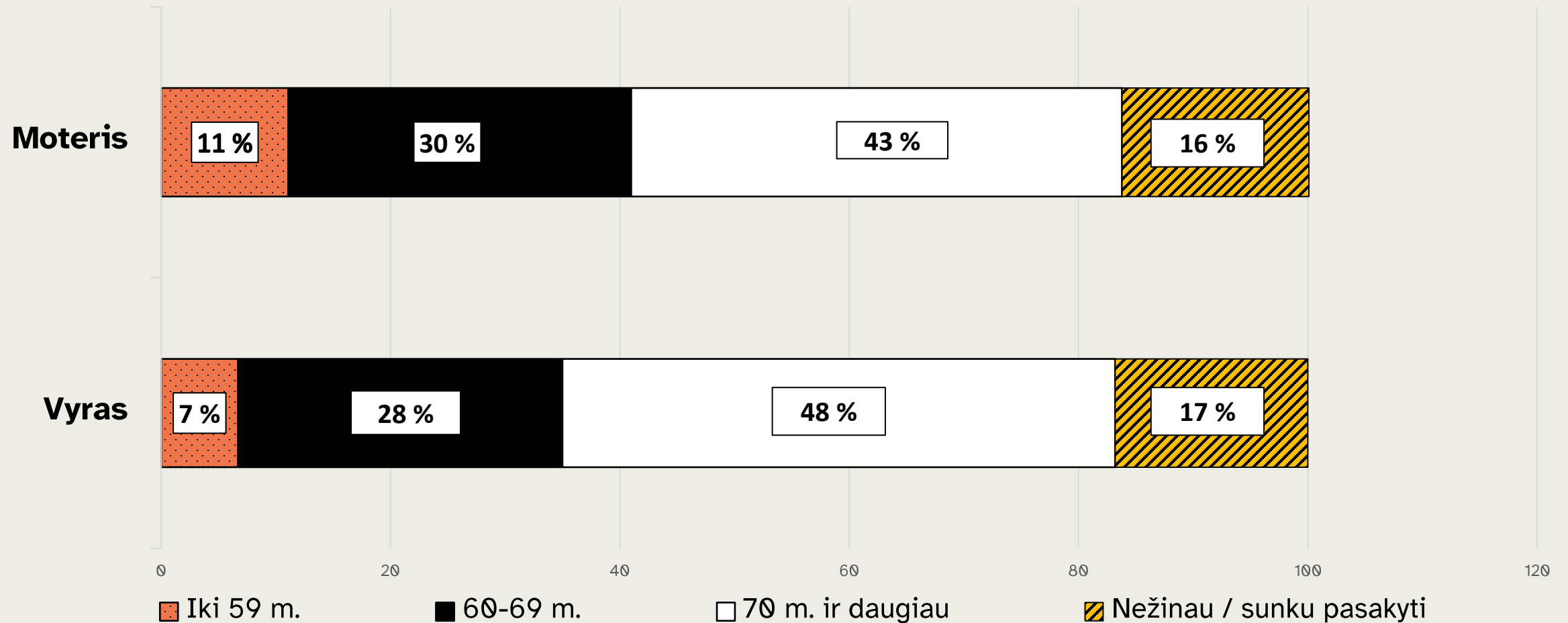
Eurostat duomenimis, Lietuvos gyventojų **vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė** per pastaruosius 10 metų taip pat augo. Nuo 74,1 m. 2012 metais iki 76 m. 2022 metais. Tikėtina gyvenimo trukmė moterims ir vyrams irgi skiriasi: 2012 m. moterų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė buvo 79,6 metų, vyrų – 68,4 metų. 2022 m. moterų – 80,3 metų, vyrų – 71,5 metų.

Aktuali statistika

Visuomenės nuostatos apie senėjimą ir vyresnius žmones

Kaip manote, kokio amžiaus žmogus pradedamas laikyti „senu“?

Amžiaus, kai **moteris** laikoma „sena“ vidurkis – **67 m.** Amžiaus, kai **vyras** laikomas „senu“ vidurkis – **69 m.**

Tarnybos eksperčių įžvalgos

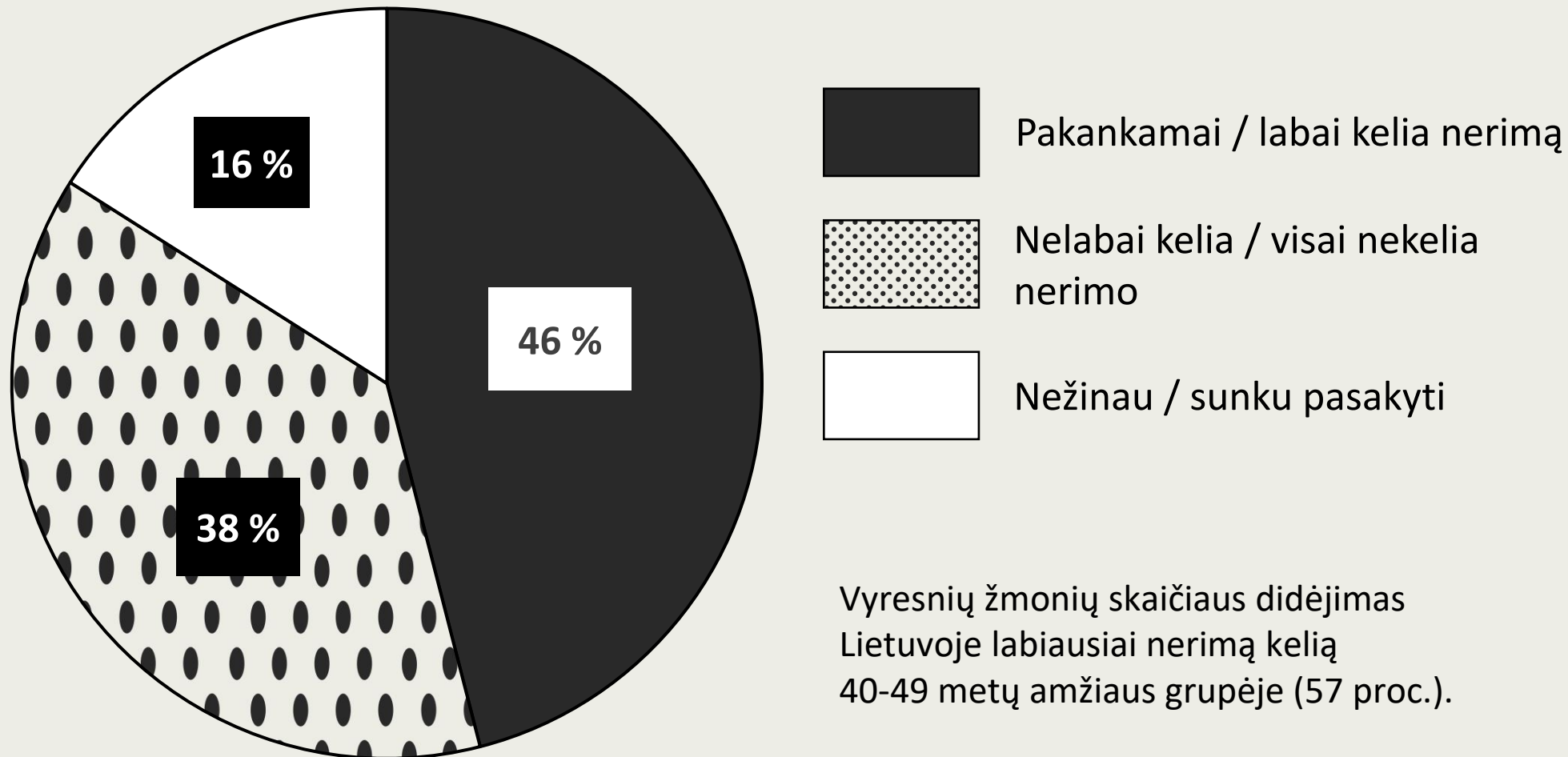
SENUMO SUVOKIMAS

2011 metais tokio pat klausimo Lietuvos gyventojai buvo klausiami „Eurobarometro“ apklausoje. Tą kartą klausimas nebuvo išskirtas pagal lytį, tačiau iš atsakymų sudarytas bendras amžiaus **vidurkis, kai asmuo pradėdamas laikyti „senu“ – 65 metai.**

Lyginant su naujausiais duomenimis, **2023-aisiais** „senu“ žmogus pradėdamas laikyti maždaug **3 metais vėliau.**

Tikėtina, kad senumo suvokimas siejasi su tuo, kad bėgant metams didėja tiek tikėtina sveiko gyvenimo trukmė, tiek tikėtina gyvenimo trukmė. Vyresnio amžiaus žmonės gyvena sveiką, aktyvų gyvenimą, ilgiau lieka darbo rinkoje, todėl ir visuomenės senumo suvokimas kinta.

Kiek jums pačiai / pačiam svarbu, kad 65 metų ir vyresnio amžiaus žmonių skaičius Lietuvoje galimai padidės? Ar tai jums kelia nerimą?

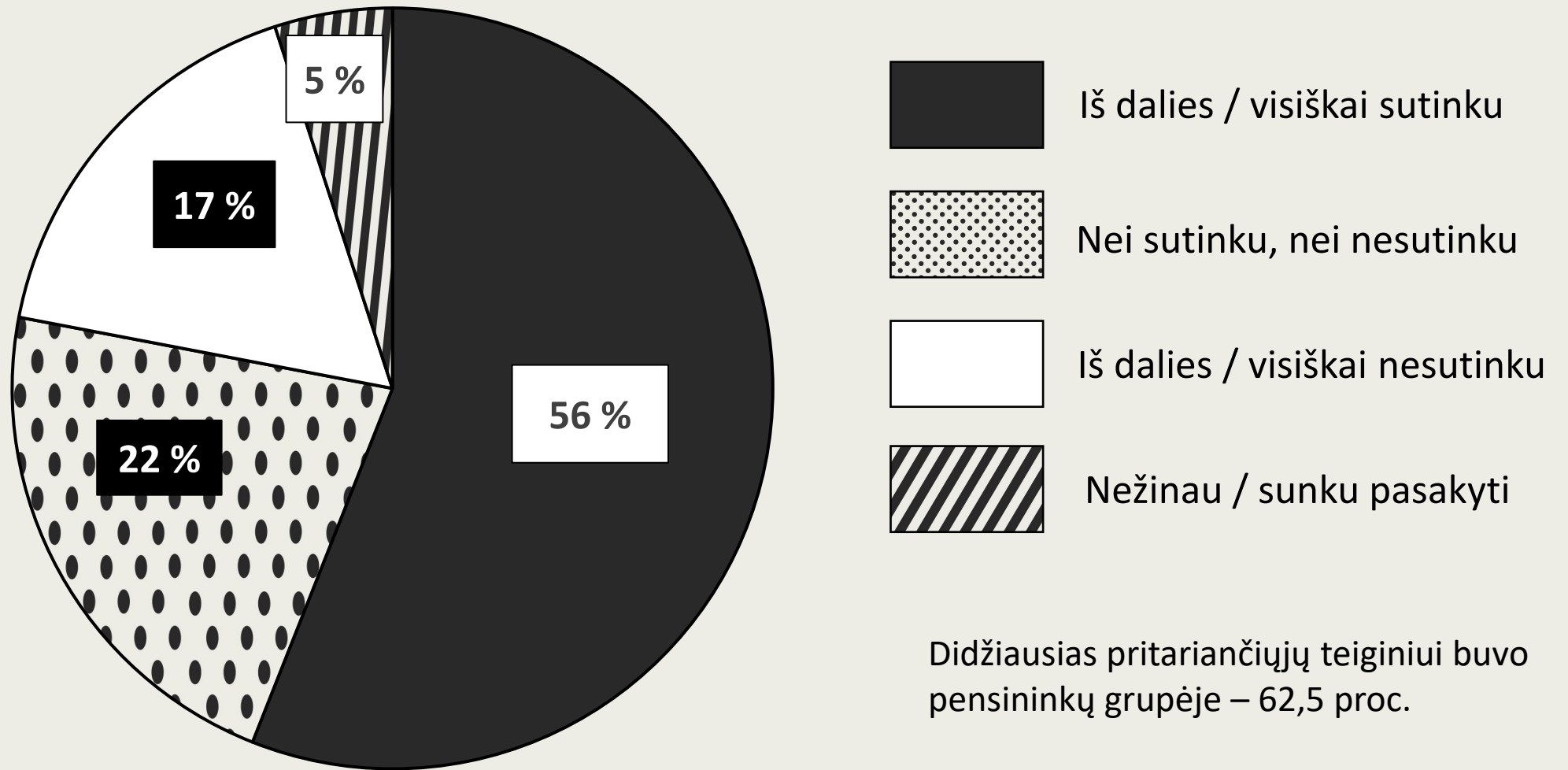
POŽIŪRIS Į SENĖJANČIĄ VISUOMENĘ

Lyginant su 2011 m. „Eurobarometro“ apklausos duomenimis galima teigti, kad Lietuvoje šiek tiek sumažėjo žmonių, kuriems senėjanti visuomenė kelia nerimą – nuo 52 proc. iki 46 proc.

Tačiau taip pat sumažėjo ir tų, kuriems šis reiškinys nerimo nekelia – nuo 46 proc. iki 38 proc.

Ženkliausiai – nuo 2 proc. iki 16 proc. – padidėjo vadinamoji pilkoji zona – žmonių dalis, kurie tvirtos nuomonės neturi, teigia nežinantys arba kad sunku pasakyti.

Ar sutinkate, kad suaugusių vaikų pareiga – suteikti savo tėvams ilgalaikę priežiūrą?

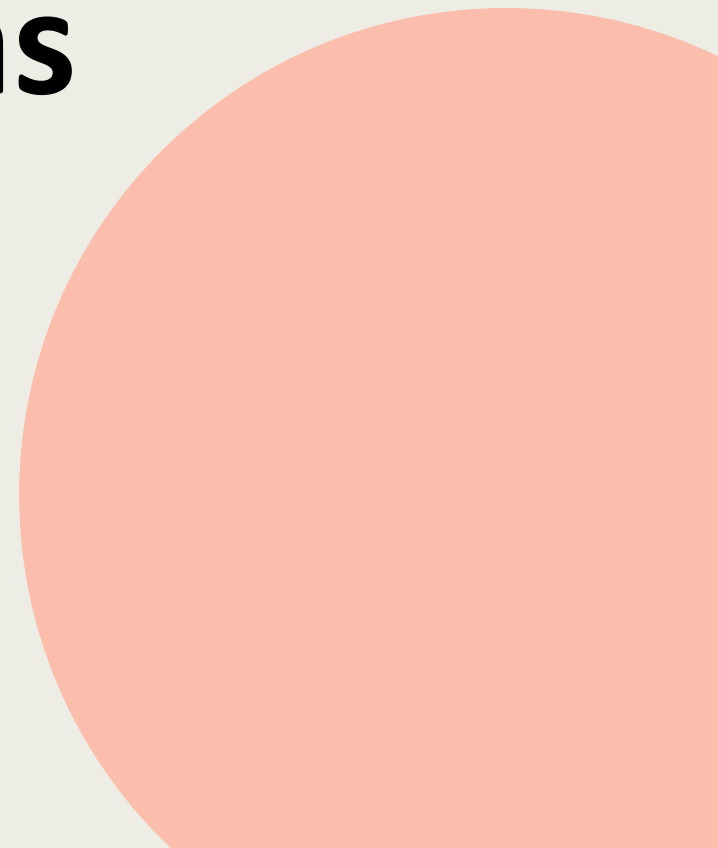
Tarnybos eksperčių įžvalgos

POŽIŪRIS Į PAREIGĄ PASIRŪPINTI VYRESNIAIS TĖVAIS

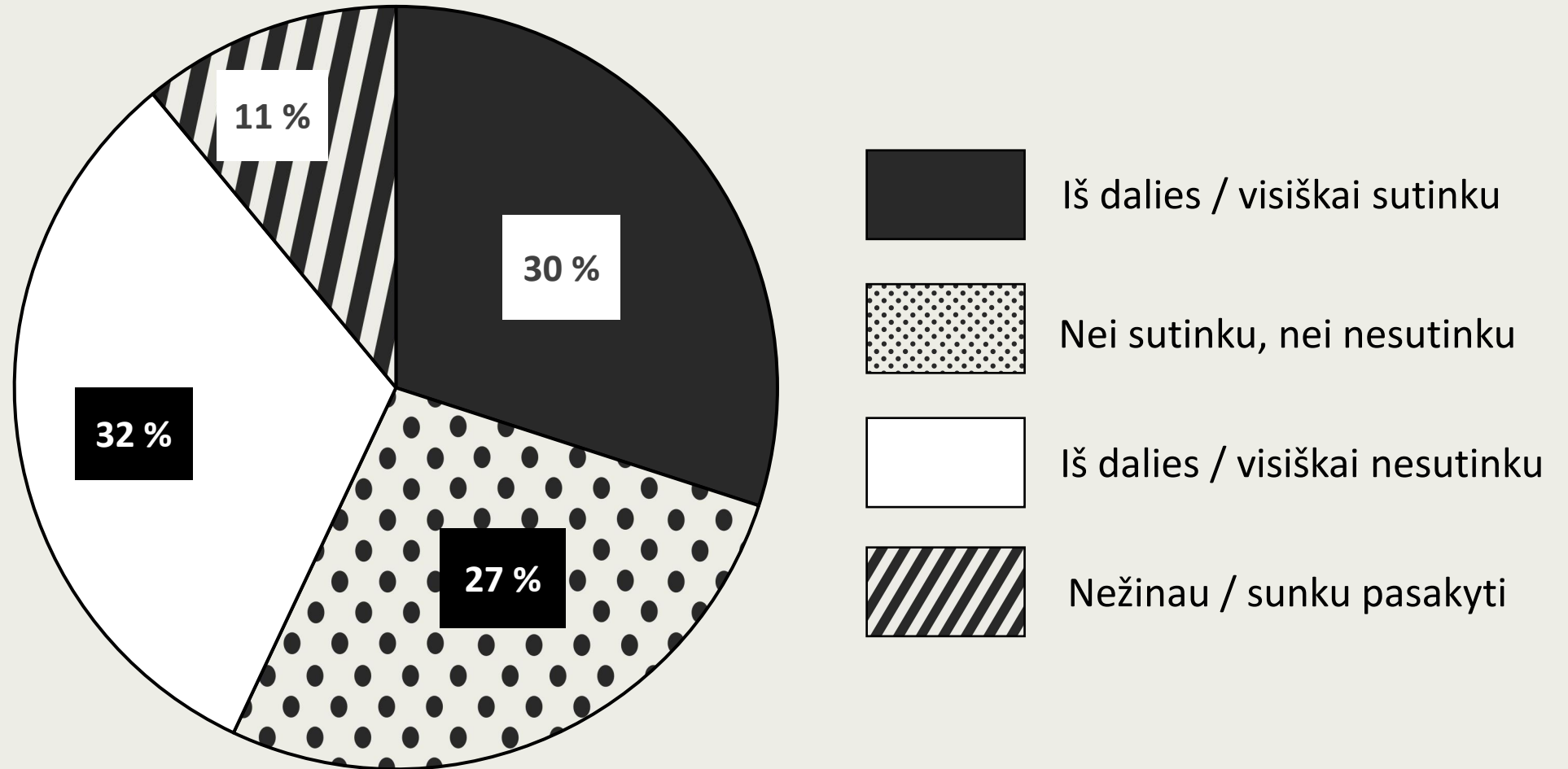
Lietuvos Respublikos Konstitucijos 38 straipsnis skelbia, kad vaikų pareiga yra gerbti tėvus ir juos globoti senatvėje.

Apklaustos rezultatai parodė, kad tik kiek daugiau nei pusė apklaustųjų (56 proc.) sutinka, jog suaugusių vaikų pareiga – suteikti tėvams ilgalaikę priežiūrą. 17 proc. respondentų su teiginiu nesutiko, o 27 proc. neturėjo nuomonės arba nežinojo, ką atsakyti. Didžiausias pritariančiųjų teiginiui skaičius buvo pensininkų grupėje (62,5 proc.). Tai galimai susiję su kartų požiūrio atotrūkiu ir turima asmenine patirtimi.

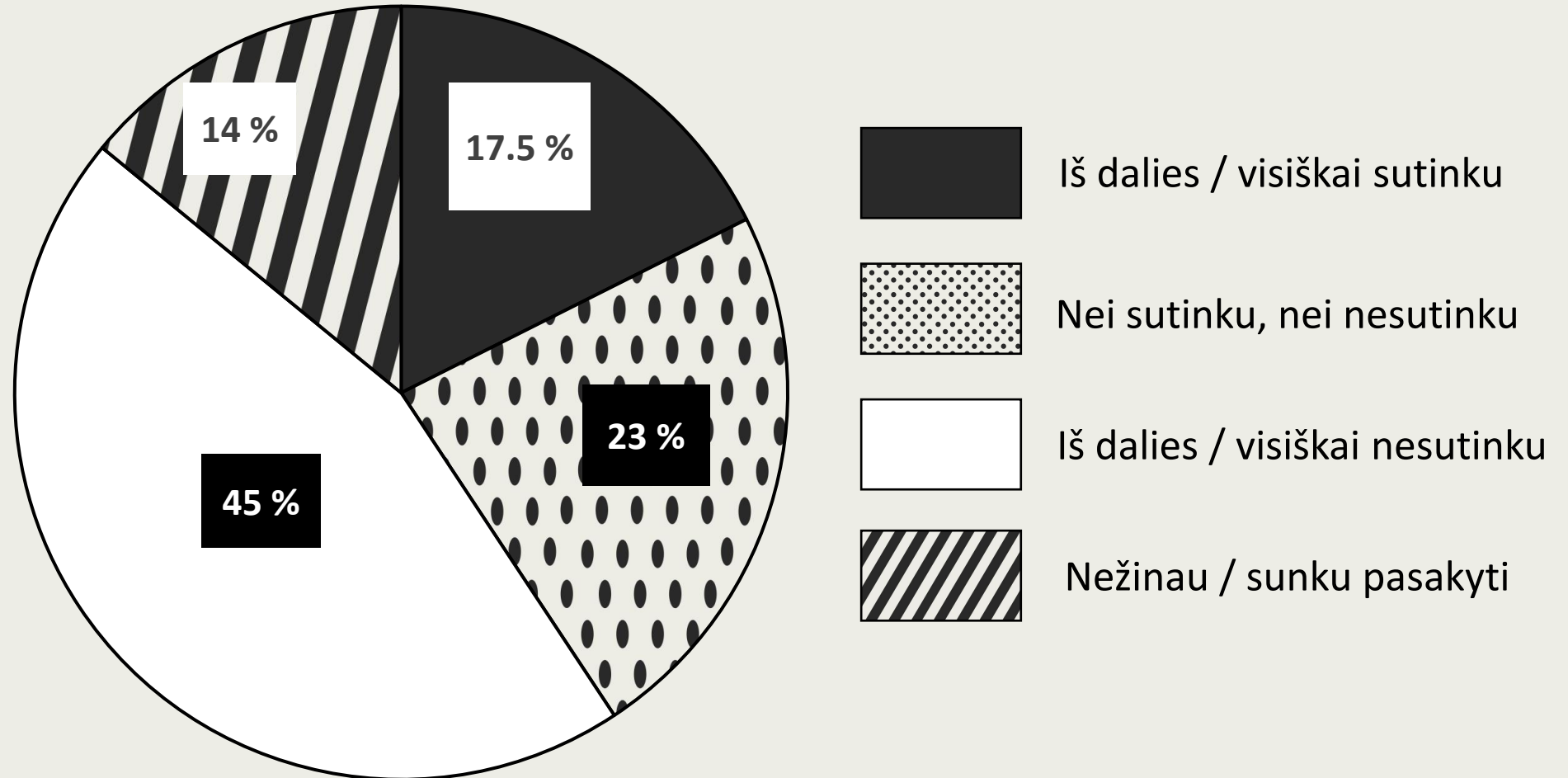
Stereotipų apie vyresnius asmenis paplitimas

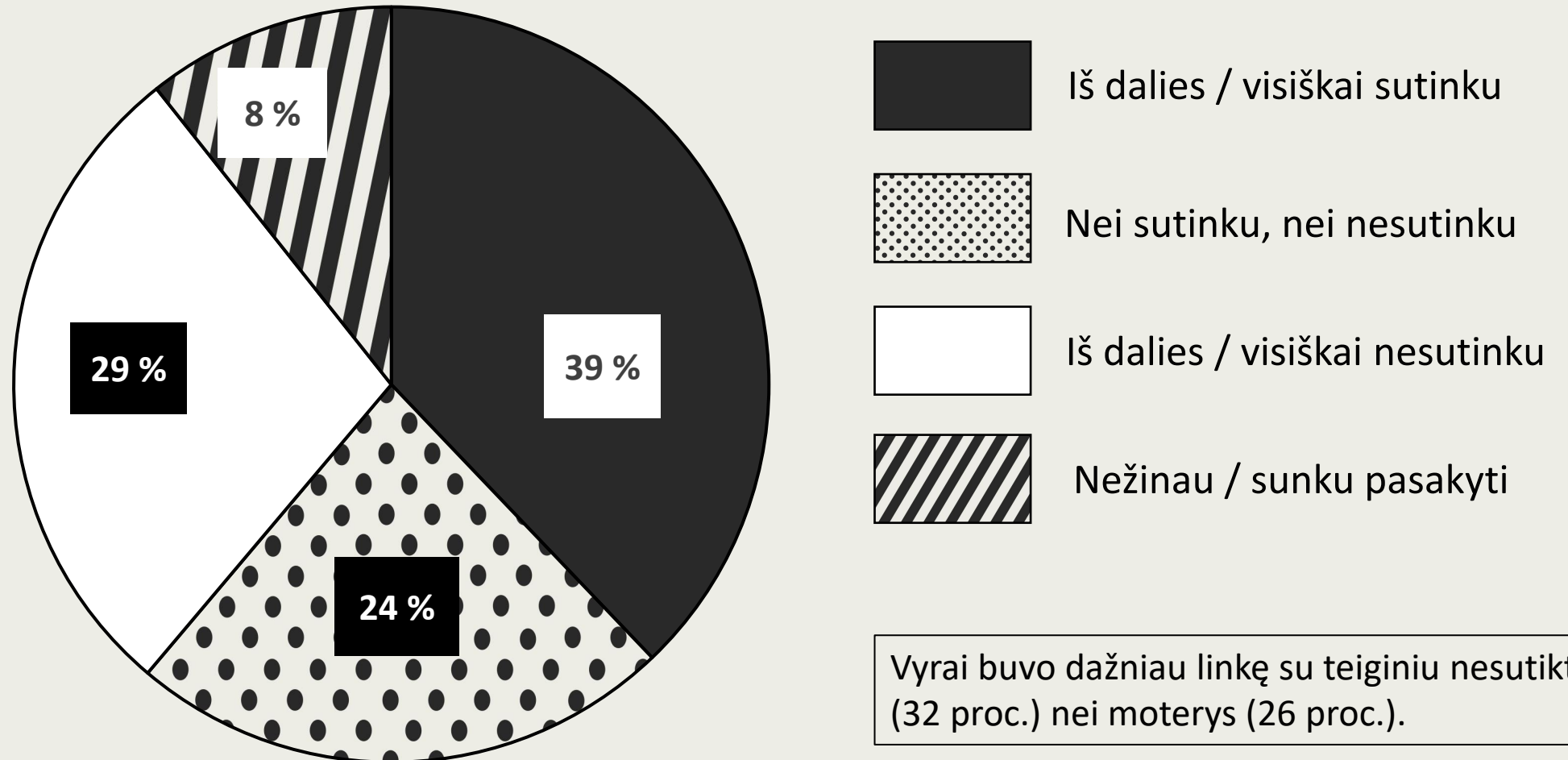
Ar sutinkate su teiginiu: „Vyresnio amžiaus žmonės per dažnai lankosi poliklinikose ir kitose sveikatos priežiūros įstaigose.“

Ar sutinkate su teiginiu: „Vyresnio amžiaus žmonės sveikatos problemas ir kitus negalavimus yra linkę išsigalvoti.“

Ar sutinkate su teiginiu: „Vyresnio amžiaus vairuotojai kelia pavojų keliuose.“

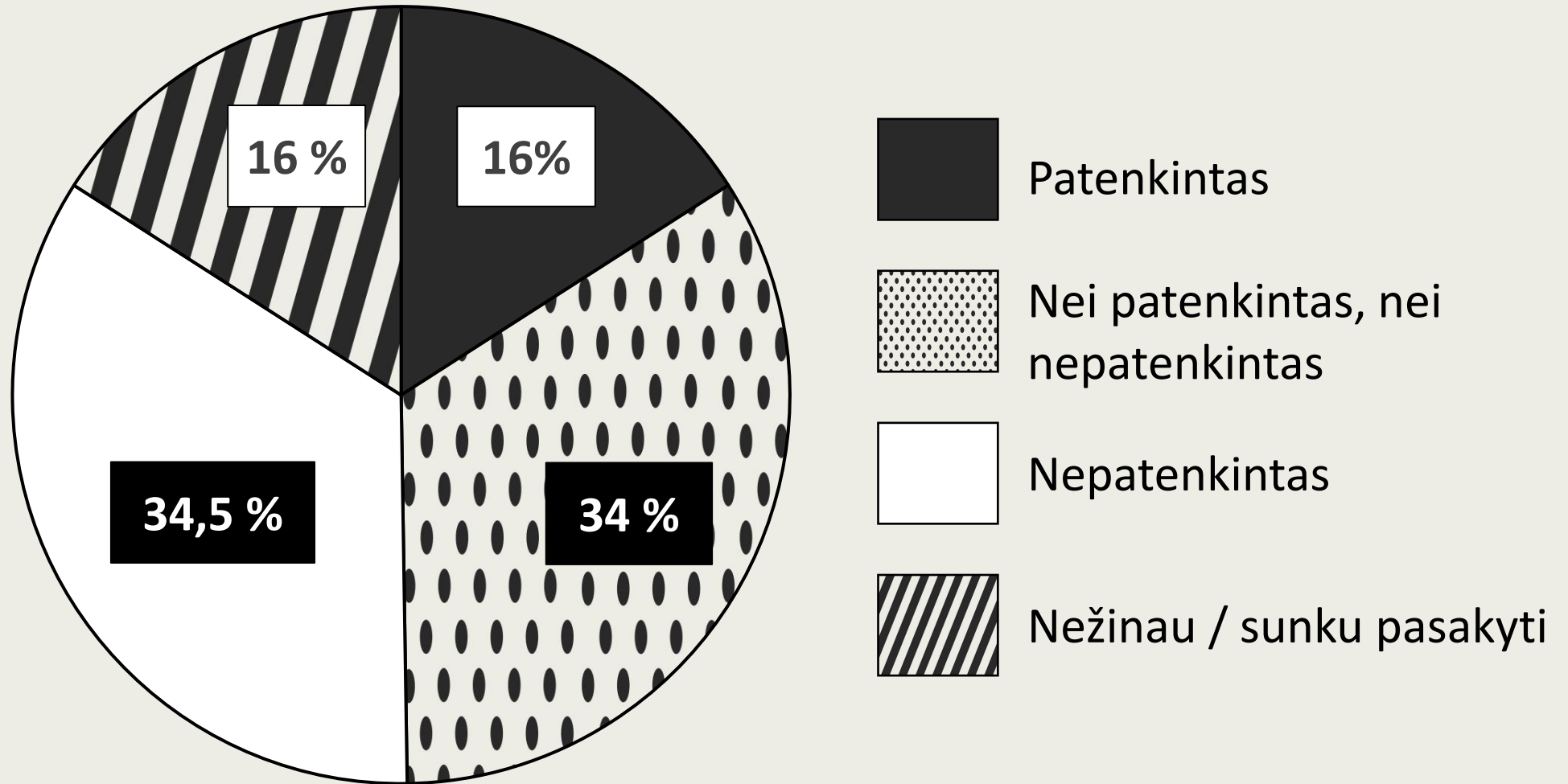
Tarnybos eksperčių įžvalgos

POŽIŪRIS IR STEREOTIPAI APIE VYRESNIUS ŽMONES

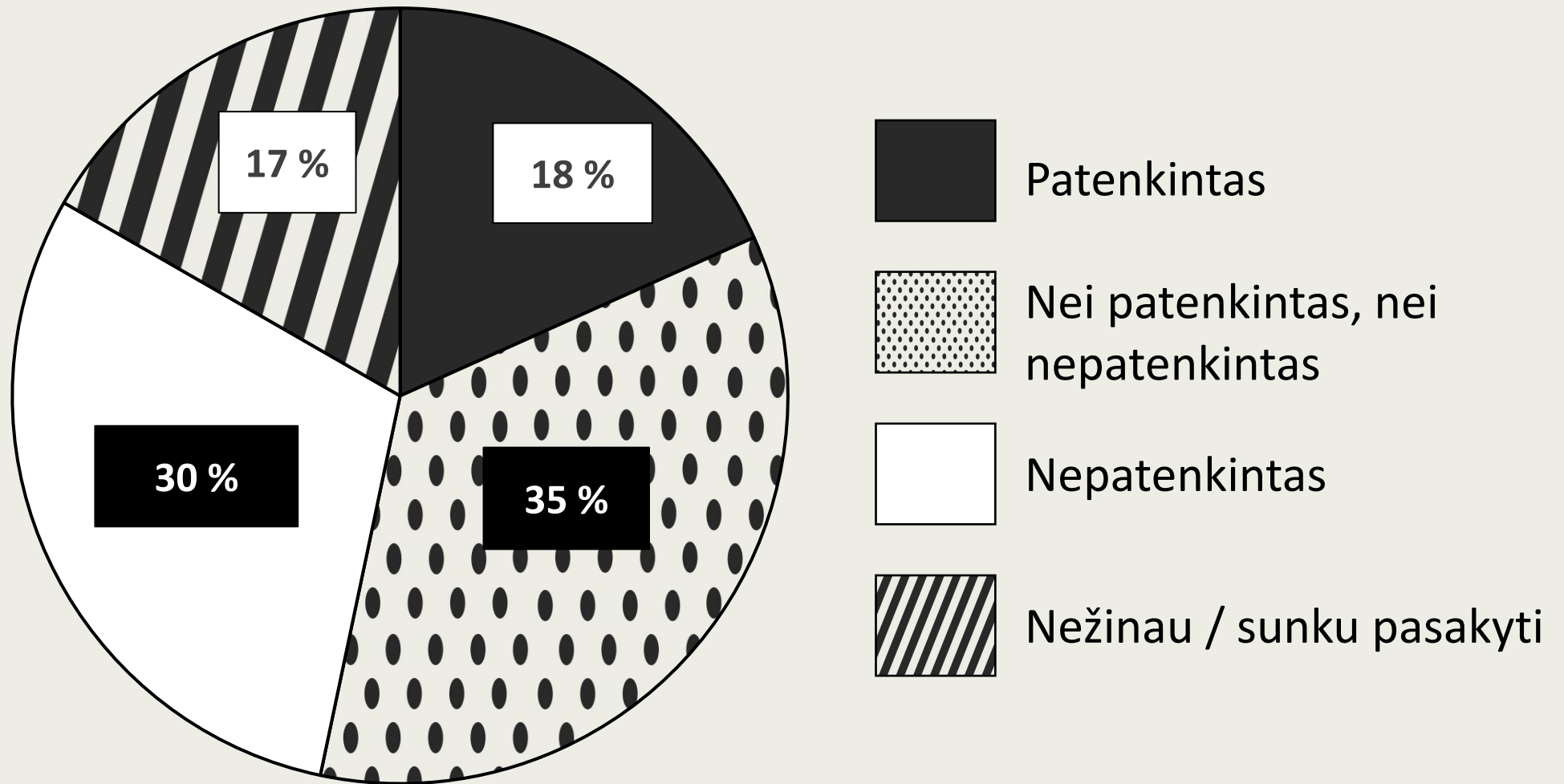
Apklausoje rezultatai parodė, kad **daugiausiai stereotipų apie vyresnio amžiaus žmones turi jauni asmenys**. Pavyzdžiui, 50 proc. asmenų iki 29 metų amžiaus mano, kad vyresnio amžiaus žmonės per dažnai lankosi poliklinikose ir kitose sveikatos priežiūros įstaigose (palyginimui – taip mano tik 25,5 proc. 70 metų amžiaus ir vyresnių asmenų).

Taip pat beveik kas trečias (28 proc.) jaunesnis nei 29 metų amžiaus respondentas sutinka su teiginiu, kad vyresnio amžiaus žmonės sveikatos problemas ir kitus negalavimus yra linkę išsigalvoti (palyginimui, su šiuo teiginiu sutiko tik 13 proc. pačių vyriausių apklausoje respondentų). Kalbant apie vyresnius vairuotojus, vėlgi, stereotipinis mąstymas dažniau būdingas jaunesniems respondentams: 51 proc. asmenų iki 39 metų amžiaus mano, kad vyresnio amžiaus vairuotojai kelia pavojų keliuose.

Nepaisant to, ar turite, ar neturite vaikų, prašome pasakyti, kiek patenkintas (-a) jaustumėtės, jei jūsų **sūnus** užmegztų romantiškus santykius su daug už jį vyresne moterimi?

Nepaisant to, ar turite, ar neturite vaikų, prašome pasakyti, kiek patenkintas (-a) jaustumėtės, jei jūsų dukra užmegztų romantiškus santykius su daug už ją vyresniu vyru?

POŽIŪRIS Į VYRESNIUS ROMANTINIUS PARTNERIUS

Vyresniu dukros partneriu patenkintų respondentų skaičius šiek tiek didesnis (16 proc.), nei tų, kurie būtų patenkinti vyresne sūnaus partnere (18 proc.). Visgi, turint omenyje galimą paklaidą, skirtumas (2,6 proc.) yra nereikšmingas, kad būtų galima įžvelgti skirtingas nuostatas lyties atžvilgiu.

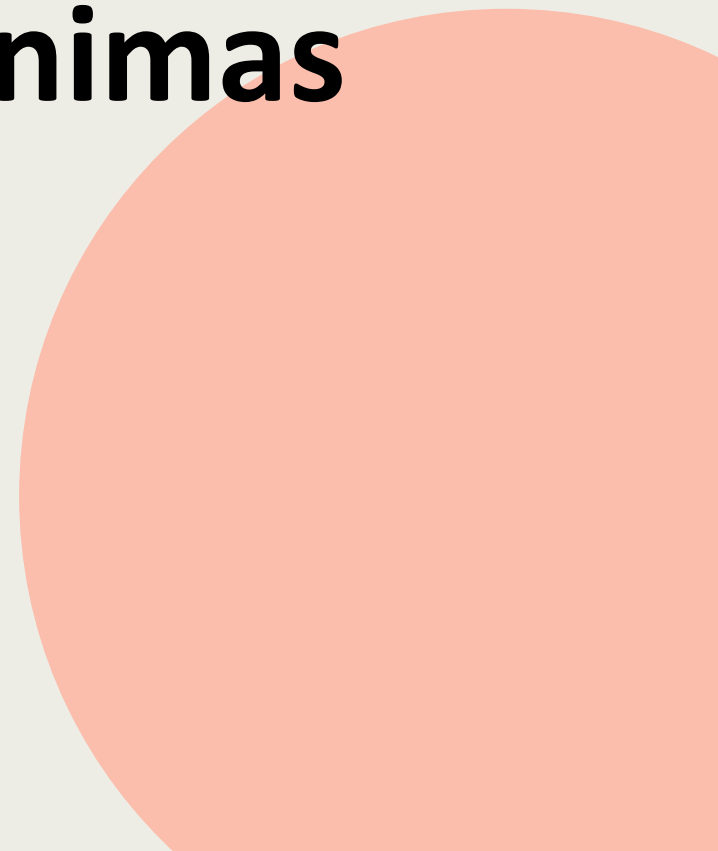
Tarnybos eksperčių įžvalgos

Panašus klausimas ES, įskaitant Lietuvos, gyventojams buvo užduotas **2019 m. Eurobarometro** vykdytoje apklausoje. Tą kartą klausimas nebuvo atskirtas pagal lytį – buvo klausama, kiek žmonės būtų patenkinti daug vyresniu savo vaiko romantiniu partneriu, todėl tiesioginio palyginimo padaryti nėra įmanoma.

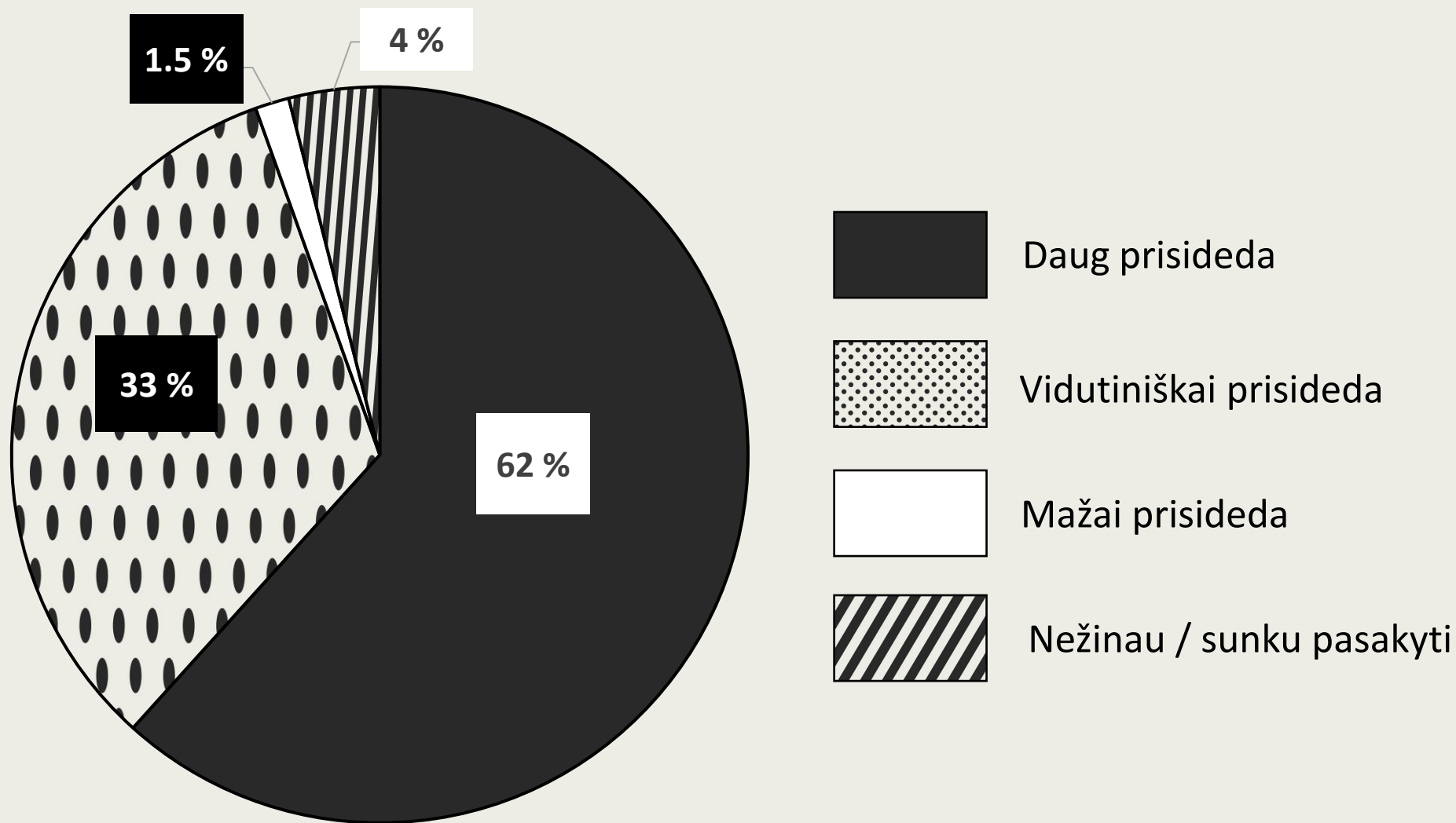
Visgi žvelgiant į bendresnio klausimo atsakymus verta pastebėti, kad 2019 m. 42 proc. Lietuvos respondentų atsakė, kad būtų patenkinti romantiniais savo vaiko santykiais su vyresniu žmogumi, 51 proc. – kad būtų nepatenkinti. Neturinčių vienareikšmio nusistatymo tąkart buvo mažiau nei 1 proc.

Lyginant duomenis matosi, kad 2023 m. apklausoje buvo žymiai mažiau asmenų, kurie būtų nepatenkinti romantiniais vaiko santykiais su vyresniu žmogumi. **Išaugo skaičius tų, kuriems romantinio partnerio amžius nėra reikšmingas.**

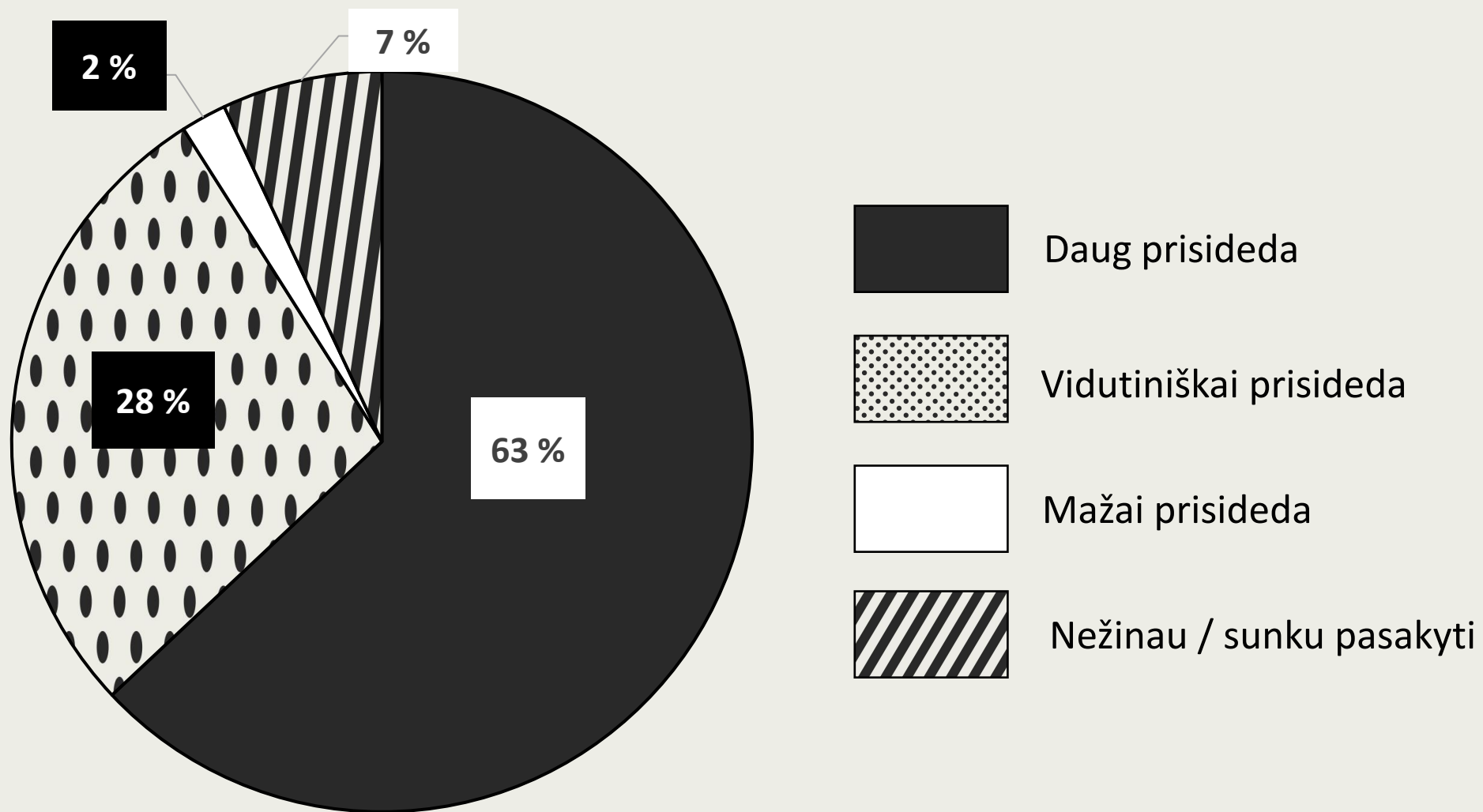
Vyresnių asmenų indėlio į visuomenės gerovę vertinimas

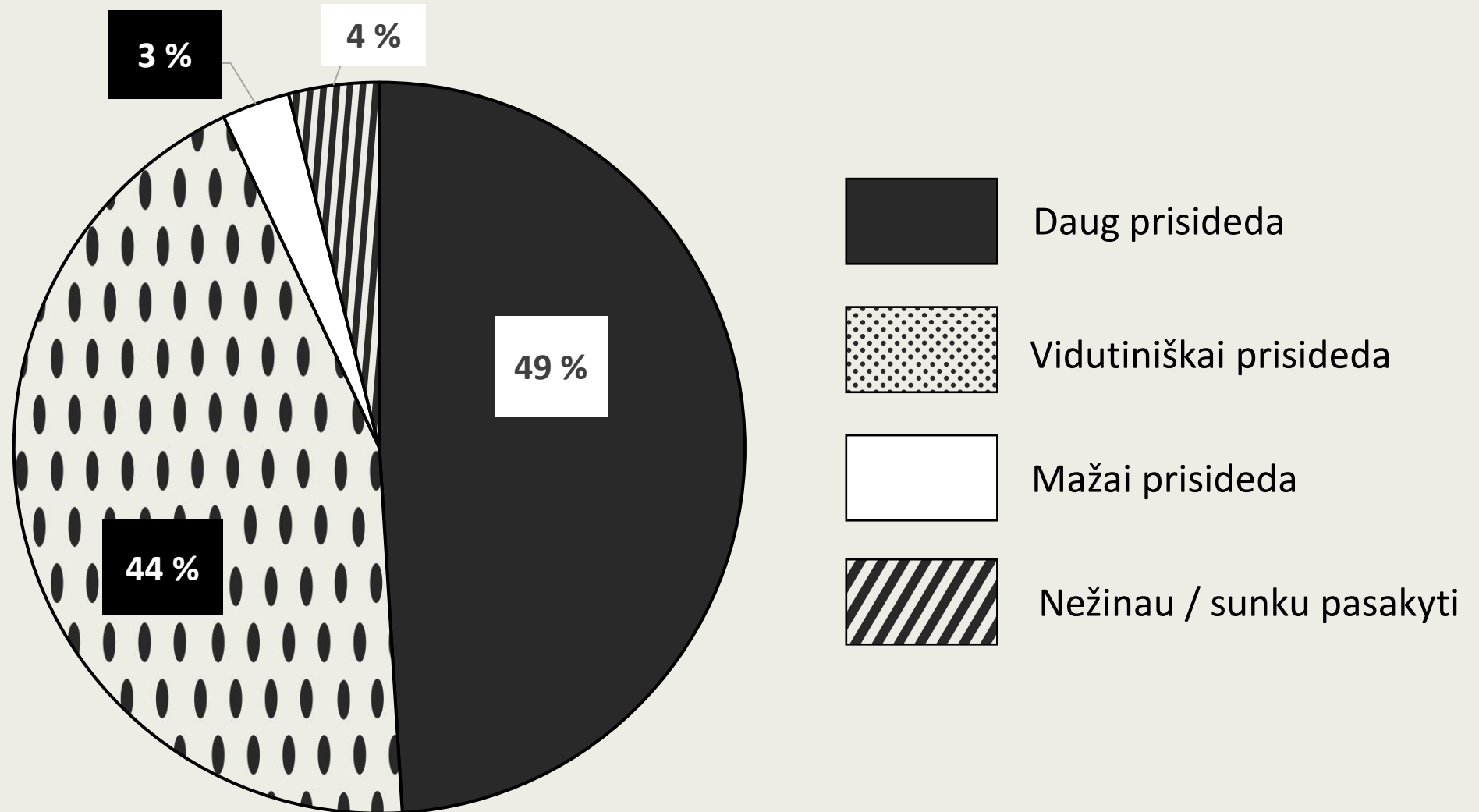
Kiek, jūsų nuomone, 55 metų ir vyresni žmonės prisideda prie visuomenės gerovės kaip dirbantieji

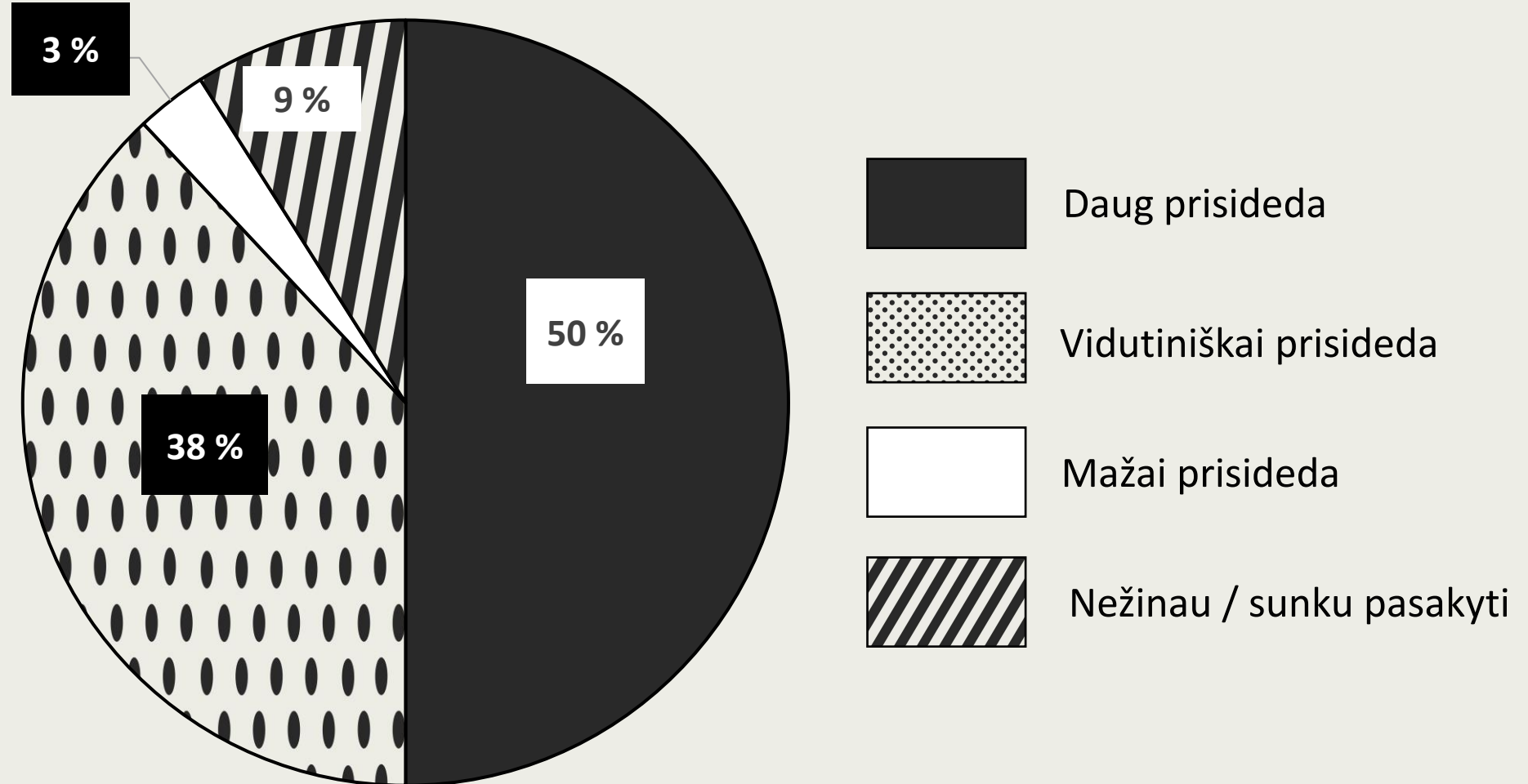
Kiek, jūsų nuomone, 55 metų ir vyresni žmonės prisideda prie visuomenės gerovės prižiūradami anūkus

Kiek, jūsų nuomone, 55 metų ir vyresni žmonės prisideda prie visuomenės gerovės kaip prekių ir paslaugų vartotojai

Kiek, jūsų nuomone, 55 metų ir vyresni žmonės prisideda prie visuomenės gerovės kaip finansinės paramos teikėjai savo šeimoms

POŽIŪRIS Į VYRESNIŲ ŽMONIŲ INDĖLĮ Į VISUOMENĘ

Labiausiai vertinamas vyresnių žmonių indėlis **darbo rinkoje ir į anūkų priežiūrą**. Įdomu tai, kad vyresnių asmenų įvaizdis kaip anūkų prižiūrėtojų pats stipriausias moksleivių ir studentų grupėje – net 77 proc. jų mano, kad tuo vyresni asmenys daug prisideda prie visuomenės gerovės (palyginimui – tik 61 proc. 60–69 metų amžiaus asmenų mano, kad vyresni asmenys būtent tuo daug prisideda prie visuomenės gerovės).

**Tarnybos eksperčių
įžvalgos**

Mažiausiai vertinamas vyresnių žmonių indėlis **prekių ir paslaugų vartojimo srityje**. Tokia nuomonė koreliuoja su realybe Lietuvoje: Lietuvos statistikos duomenimis, 60 metų amžiaus ir vyresni asmenys lyginant su jaunesniais išleidžia mažiausiai pinigų kasdienėms išlaidoms, o pensininkai yra antra visuomenės grupė, po bedarbių, susidurianti su didžiausia skurdo rizika (labiausiai skursta 65 metų amžiaus ir vyresnės moterys).

Statistinius duomenis papildė ir vyraujantis įvaizdis visuomenėje bei žiniasklaidoje, kad vyresni žmonės nėra linkę išlaidauti, gyvena taupiau, mažiau pramogauja ir keliauja ir pan.

POŽIŪRIS Į VYRESNIŲ ŽMONIŲ INDĖLĮ Į VISUOMENĘ

Į tokį patį klausimą Lietuvos gyventojai „Eurobarometro“ apklausoje atsakė **2011 metais**. Tų metų rezultatai rodo, kad pirmaujanti sritis, kurioje matomas svarus vyresnio amžiaus žmonių indėlis yra **anūkų priežiūra** – 2011-aisiais taip teigė 72 proc. respondentų.

Lyginant su 2011 m., išaugo manančių, kad vyresni žmonės daug prisideda prie visuomenės gerovės, kaip dirbantieji: nuo 53 proc. respondentų 2011 m. iki 62 proc. 2023 m.

Manančių, kad vyresni žmonės turi ženklų indėlį kaip vartotojai ir kaip finansinės paramos teikėjai savo šeimoms – sumažėjo.

2011 m. vyresnius gyventojus, kaip svarbius prekių ir paslaugų vartotojus visuomenėje matė 60 proc. respondentų, lyginant su 49 proc. 2023 metais.

Kaip finansinės paramos šeimoms teikėjus, daug prisidedančius prie visuomenės gerovės, 2011 m. vyresnius žmones matė 59 proc. atsakiusiųjų, lyginant su 50 proc.

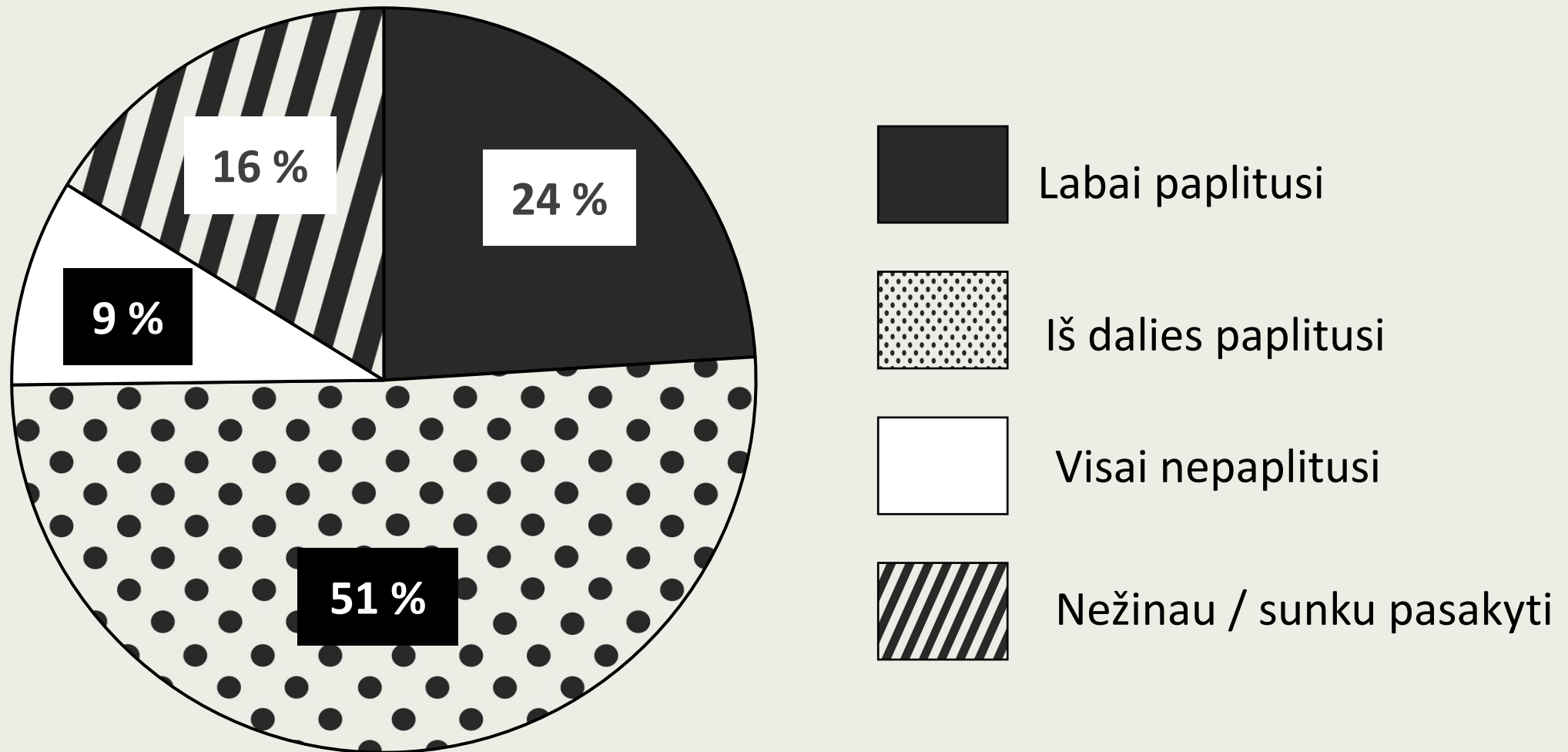
2023-aisiais.

Aktuali statistika

Visuomenės nuomonė apie vyresnių žmonių diskriminaciją

Prašau pasakyti, kiek, jūsų nuomone, Lietuvoje yra paplitusi vyresnio amžiaus žmonių diskriminacija?

Tarnybos eksperčių įžvalgos

DISKRIMINACIJOS PAPLITIMAS

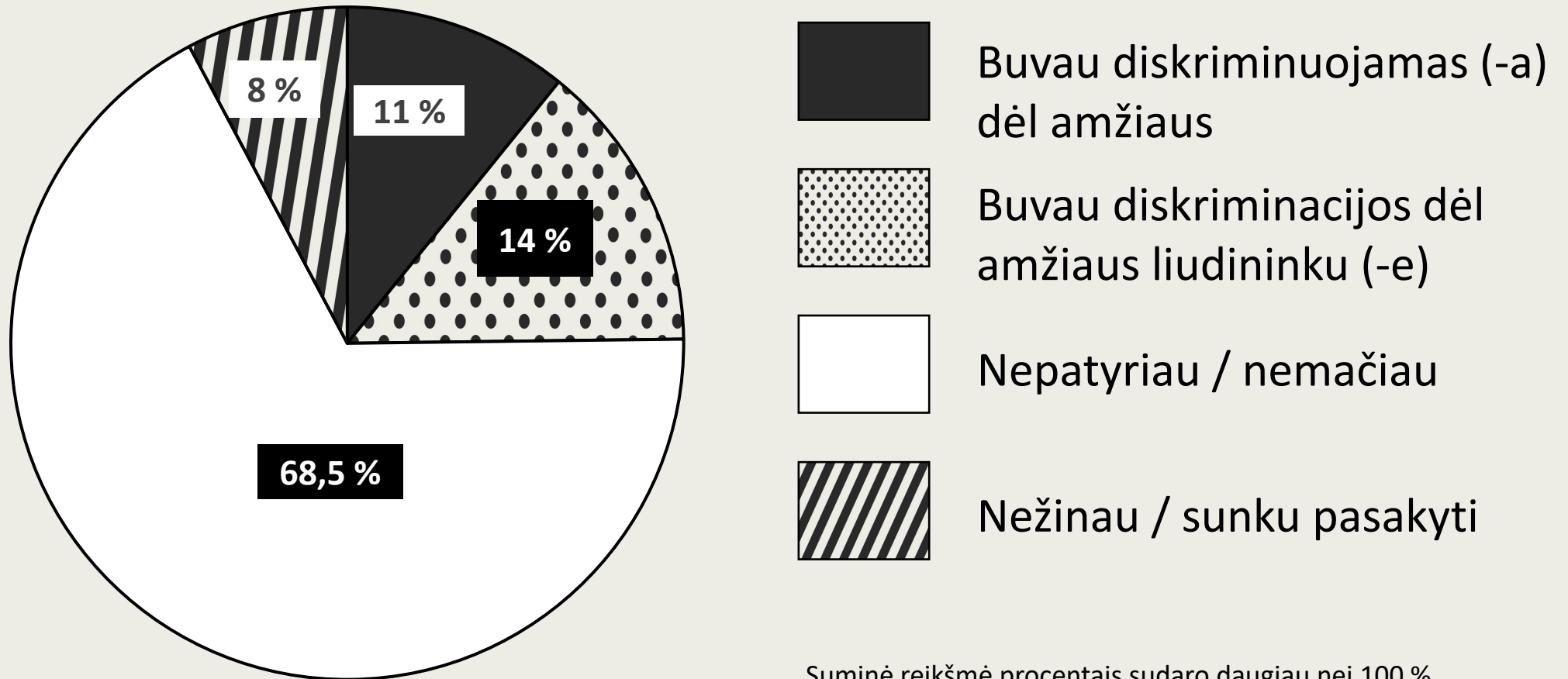
75 proc. apklaustųjų mano, kad vyresnio amžiaus žmonių diskriminacija yra iš dalies arba labai paplitusi Lietuvoje.

Dar daugiau respondentų, sutinkančių, kad vyresnio amžiaus žmonių diskriminacija paplitusi, priklauso **50 metų ir vyresnių žmonių amžiaus grupei – 78 proc.**

Galima daryti išvadą, kad diskriminacija dėl vyresnio amžiaus – atpažįstama, matoma problema visuomenėje, ypač tarp žmonių, kurie patys priklauso vyresnio amžiaus grupėms.

Ar per paskutinius 2 metus jūs buvote diskriminuojamas (-a) dėl savo paties amžiaus, ar buvote diskriminavimo dėl amžiaus liudininku (-e) kurioje nors šių sričių?

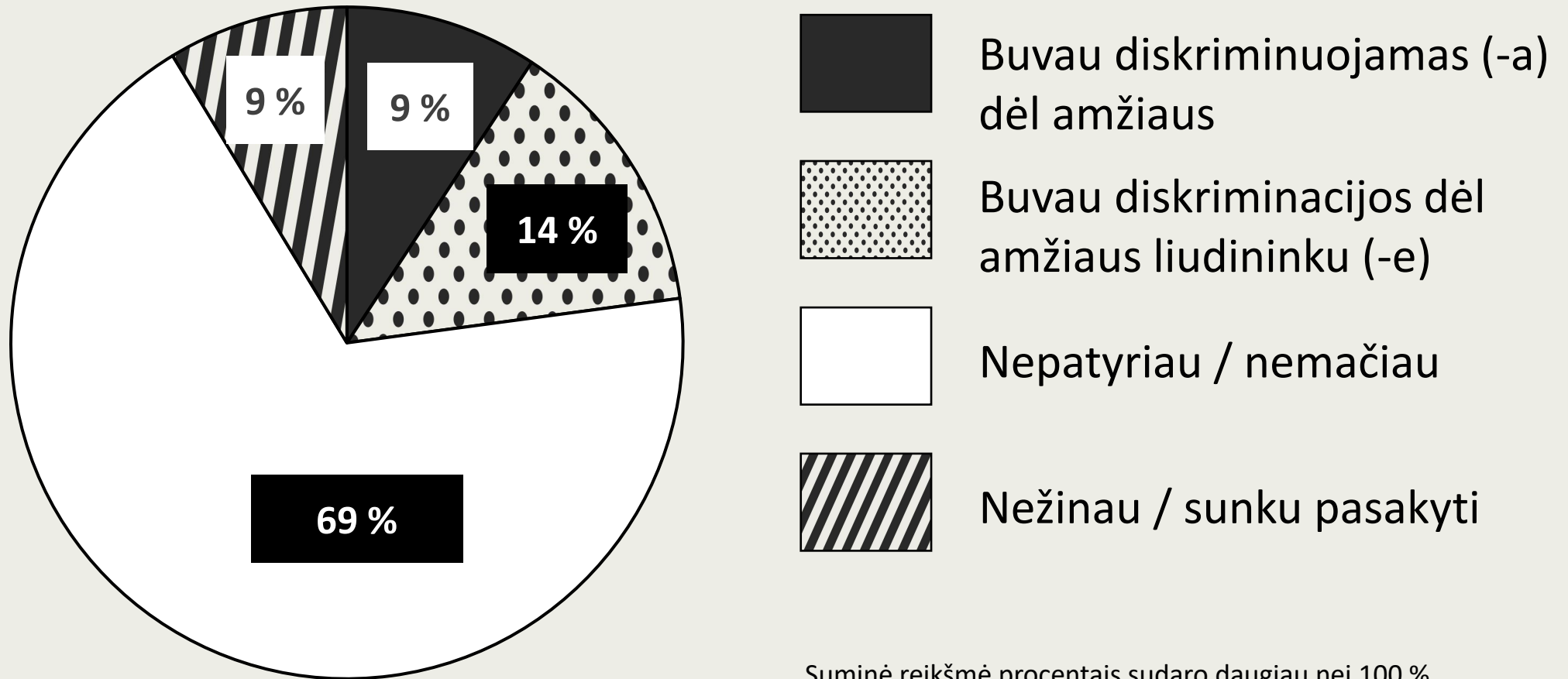
Darbo vietoje ar ieškant darbo

Suminė reikšmė procentais sudaro daugiau nei 100 %, nes šiame klausime buvo galima pasirinkti daugiau nei 1 atsakymą.

Ar per paskutinius 2 metus jūs buvote diskriminuojamas (-a) dėl savo paties amžiaus, ar buvote diskriminavimo dėl amžiaus liudininku (-e) kurioje nors šių sričių?

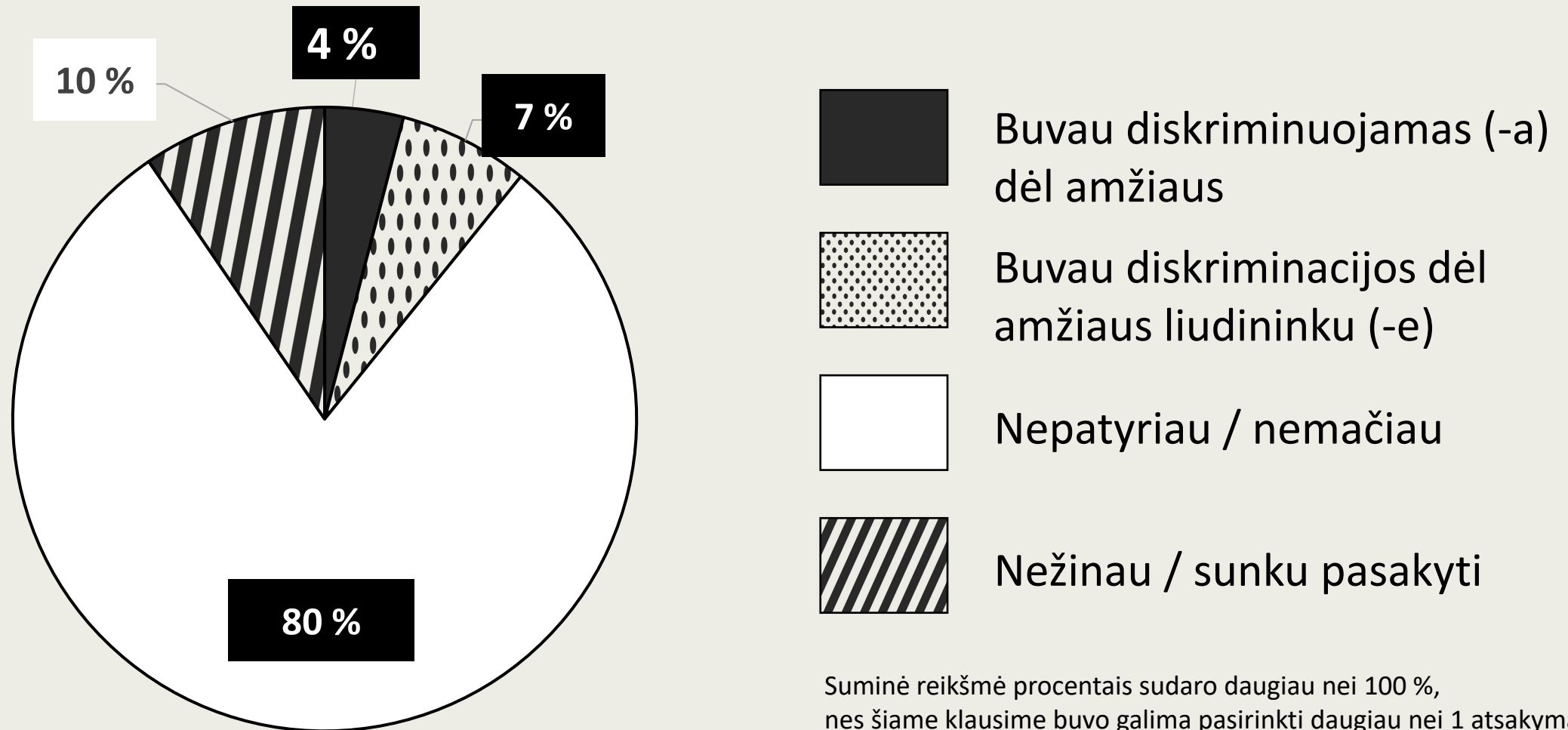
Sveikatos apsaugos srityje

Suminė reikšmė procentais sudaro daugiau nei 100 %, nes šiame klausime buvo galima pasirinkti daugiau nei 1 atsakymą.

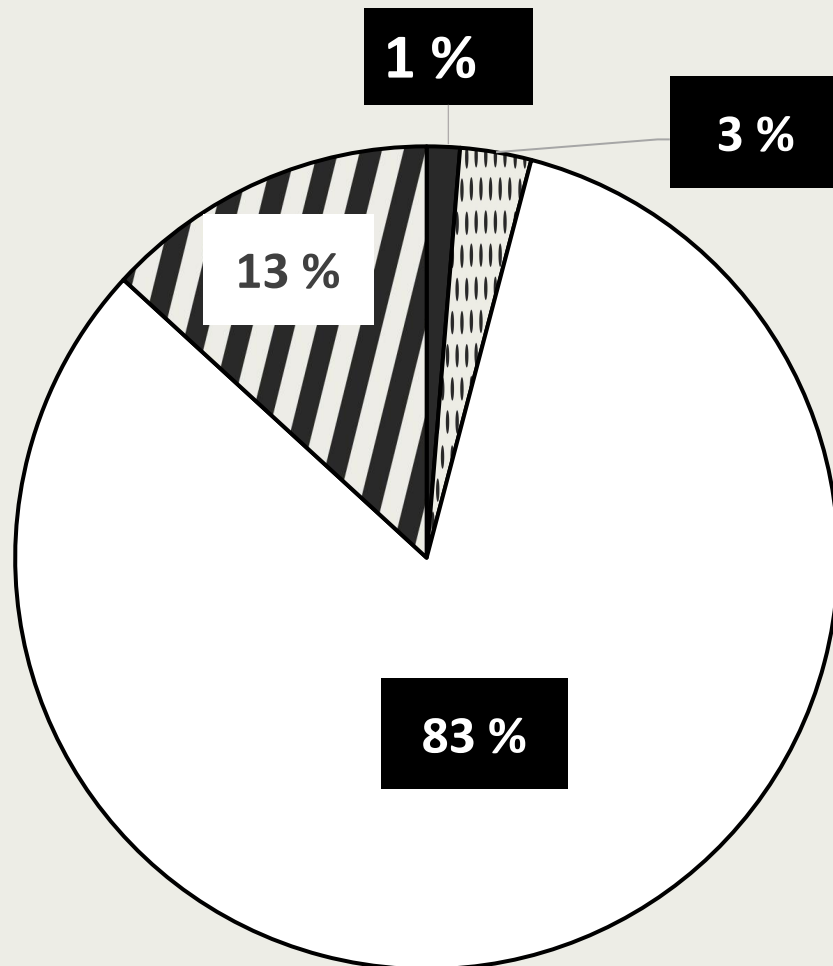
Ar per paskutinius 2 metus jūs buvote diskriminuojamas (-a) dėl savo paties amžiaus, ar buvote diskriminavimo dėl amžiaus liudininku (-e) kurioje nors šių sričių?

Siekiant gauti finansines paslaugas arba įsigyti produktus

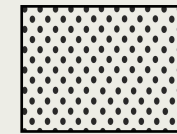

Ar per paskutinius 2 metus jūs buvote diskriminuojamas (-a) dėl savo paties amžiaus, ar buvote diskriminavimo dėl amžiaus liudininku (-e) kurioje nors šių sričių?

Siekiant mokslo ar dalyvauti mokymuose

Buvau diskriminuojamas (-a) dėl amžiaus

Buvau diskriminacijos dėl amžiaus liudininku (-e)

Nepatyrčiau / nemačiau

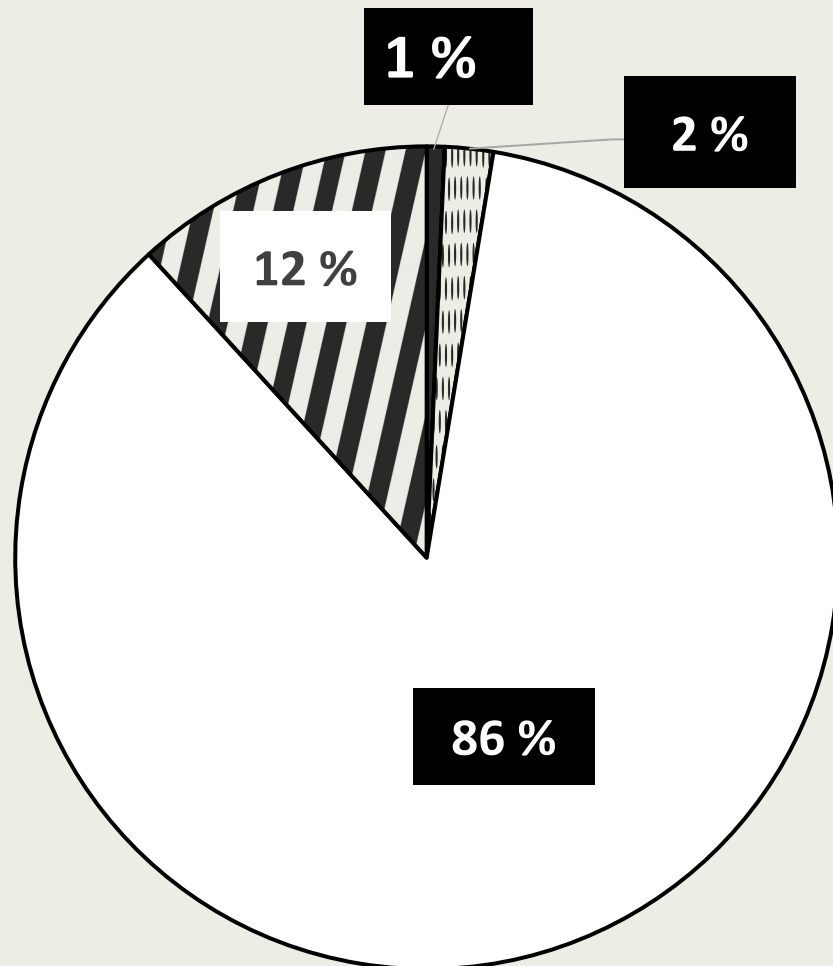

Nežinau / sunku pasakyti

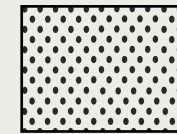
Suminė reikšmė procentais sudaro daugiau nei 100 %, nes šiame klausime buvo galima pasirinkti daugiau nei 1 atsakymą.

Ar per paskutinius 2 metus jūs buvote diskriminuojamas (-a) dėl savo paties amžiaus, ar buvote diskriminavimo dėl amžiaus liudininku (-e) kurioje nors šių sričių?

Laisvalaikio (turizmas, sportas ir pan.)

Buvau diskriminuojamas (-a)
dėl amžiaus

Buvau diskriminacijos dėl
amžiaus liudininku (-e)

Nepatyrčiau / nemačiau

Nežinau / sunku pasakyti

Suminė reikšmė procentais sudaro daugiau nei 100 %, nes šiame klausime buvo galima pasirinkti daugiau nei 1 atsakymą.

DISKRIMINACIJOS PATIRTYS

Analizuojant duomenis apie diskriminacijos patirtis, svarbu atsižvelgti į respondentų amžių. Išsiskiria dvi sritys, kuriose vyresnio amžiaus žmonės teigia dažniau patyrę diskriminaciją dėl amžiaus ar buvę jos liudininkais.

Tarnybos eksperčių įžvalgos

Paklausti apie **darbo santykių sritį**, vyresnio amžiaus gyventojai į klausimą dažniau atsakė teigiamai: patyrę diskriminaciją šioje srityje tvirtina 21 proc. 50–59 metų amžiaus žmonių ir 19 proc. 60–69 metų amžiaus žmonių.

Sveikatos apsaugos srityje išryškėja didesnė 70 metų ir vyresnių žmonių diskriminacija. Ją teigė patyrę beveik ketvirtadalis – 24 proc. respondentų. Taip pat verta atkreipti dėmesį į 21 proc. 50–59 metų amžiaus žmonių, kurie teigia, kad buvo tokios diskriminacijos liudininkais.

Tikėtina, kad būtent 50–59 metų amžiaus grupei priklausančių žmonių tėvai dažnai yra vyresni, nei 70 metų. Vaikai rūpinasi vyresniais tėvais, padeda apsilankyti pas gydytojus, todėl galimai dažniau tampa diskriminacijos dėl amžiaus liudininkais.

DISKRIMINACIJOS PATIRTYS

2011 m. „Eurobarometro“ apklausoje Lietuvos gyventojai taip pat vertino savo diskriminacijos patirtis. Lyginant rezultatus, kuriuos skiria 12 metų, matosi, kad **diskriminacijos patirčių pasiskirstymas pagal sritis išliko labai panašus.**

Tiek 2023 m., tiek 2011 m. daugiausia respondentų diskriminaciją patyrė ar buvo jos liudininkais darbo santykių bei sveikatos apsaugos srityse.

Aktuali statistika

2011 m. darbo vietoje ar ieškant darbo diskriminaciją teigė patyrę 12 proc. respondentų, buvę jos liudininkais – 11 proc. (2023 m. – atitinkamai 11 proc. ir 14 proc.).

Sveikatos apsaugos srityje 2011 m. teigė diskriminaciją patyrę 9 proc., buvę liudininkais – 7 proc. atsakiusiųjų (2023 m. – atitinkamai 9 proc. ir 14 proc.).

Finansinių produktų ir paslaugų, mokslo ir apmokymų bei laisvalaikio sritys tiek 2011, tiek 2023 m. buvo tos, kuriose apie diskriminacijos patirtis teigta žymiai rečiau:

2011 m. siekiant gauti finansinius produktus ar paslaugas diskriminaciją teigė patyrę 7 proc. žmonių, buvę liudininkais – 4 proc. Mokslo srityje patyrę diskriminaciją teigė 5 proc. buvę liudininkais – 3 proc. Laisvalaikio srityje – atitinkamai 3 proc. ir 2 proc.

Vyresnių žmonių vertinimas darbe

PENSINIO AMŽIAUS DARBUOTOJAI

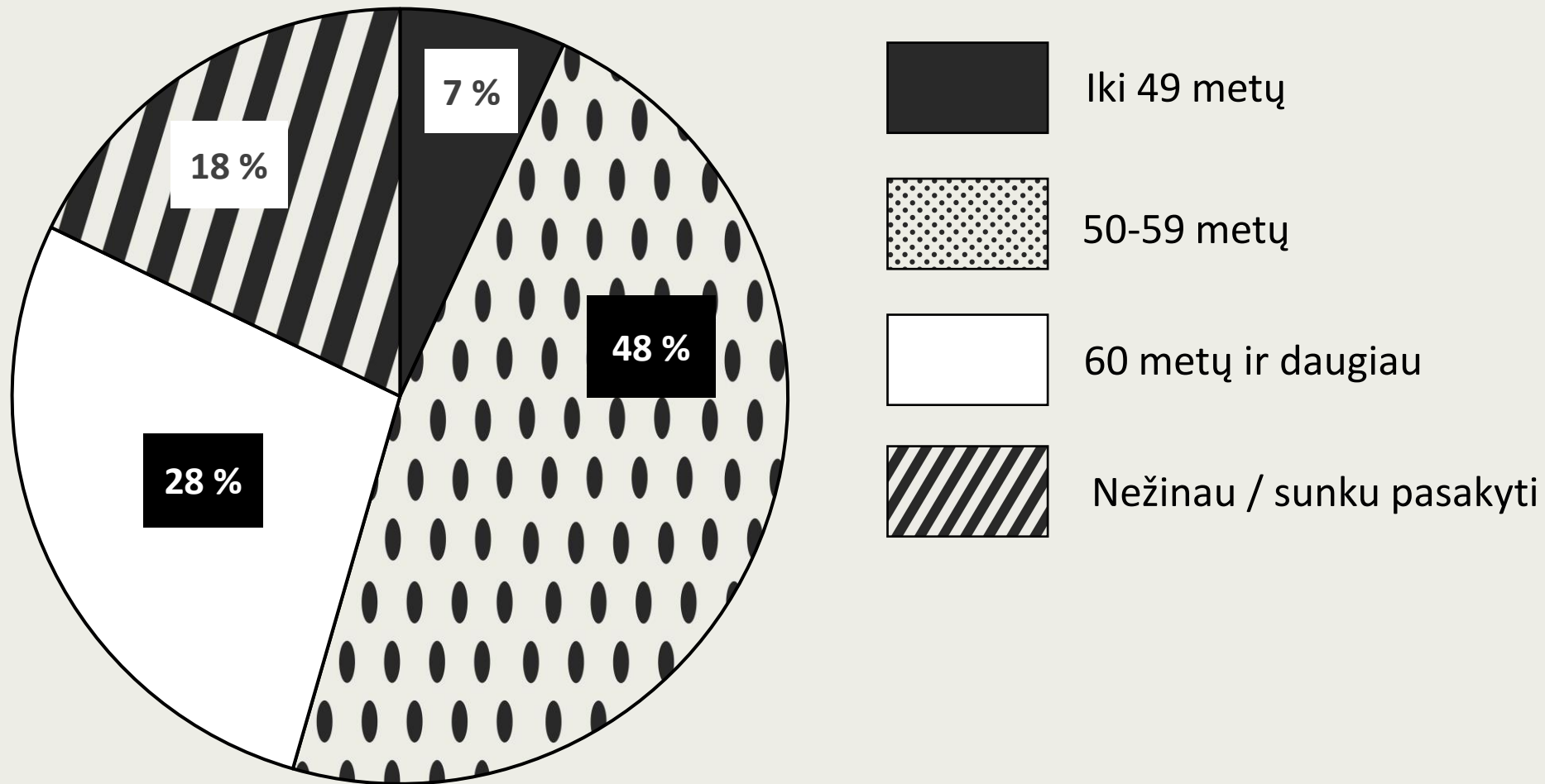
2022 m. „Sodros“ duomenimis, Lietuvoje dirba daugiau nei 11 proc. pensininkų: beveik 14 proc. vyrų ir 10 proc. moterų.

„Sodros“ duomenimis, Lietuvoje yra apie 606 tūkstančiai senatvės pensijos gavėjų. 71 tūkstančiai iš jų dirba.

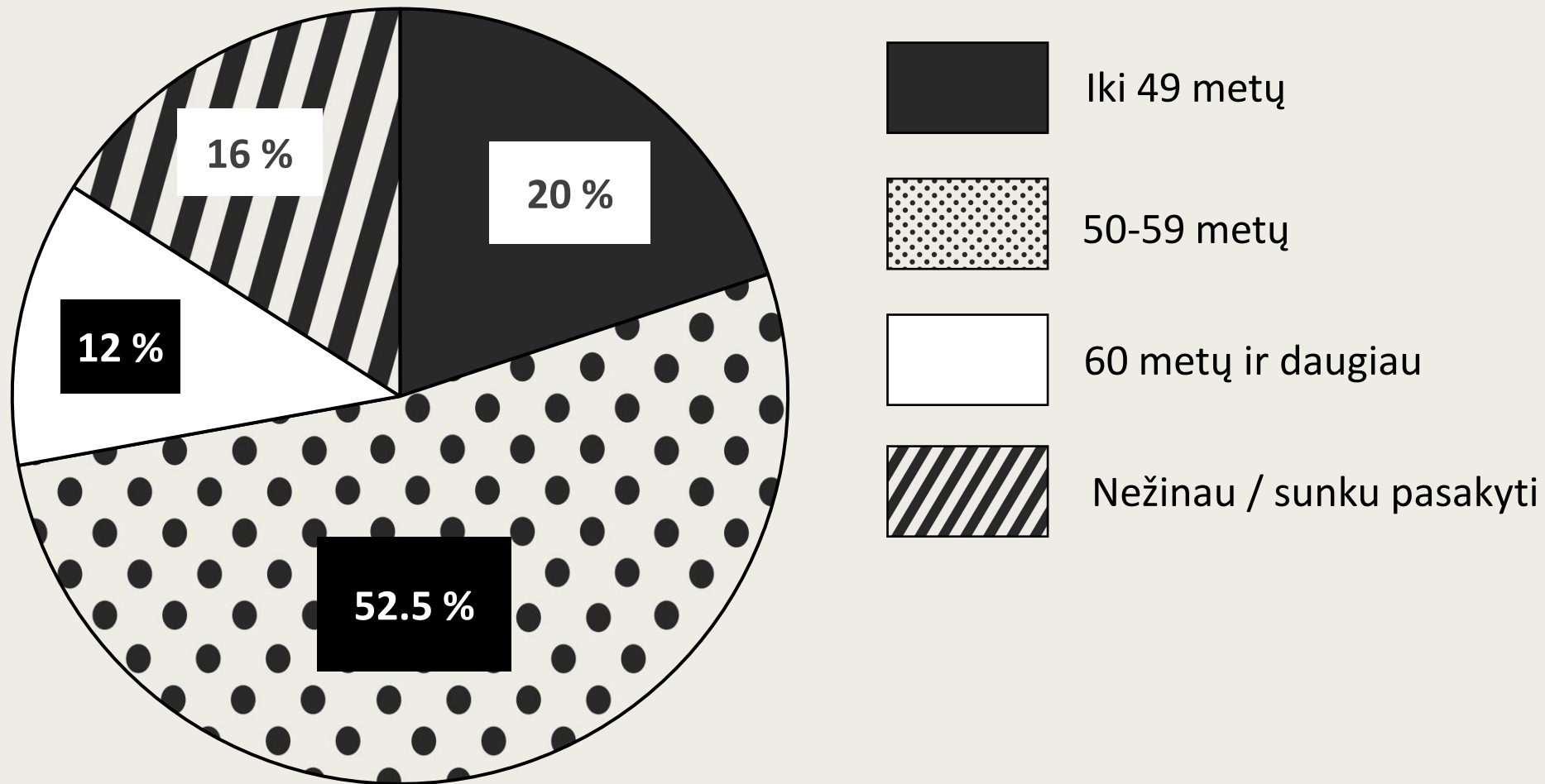
Teigiama, kad darbo rinkoje likusių ir senatvės pensiją gaunančių žmonių skaičius pastaruosius kelerius metus yra stabilus.

Aktuali statistika

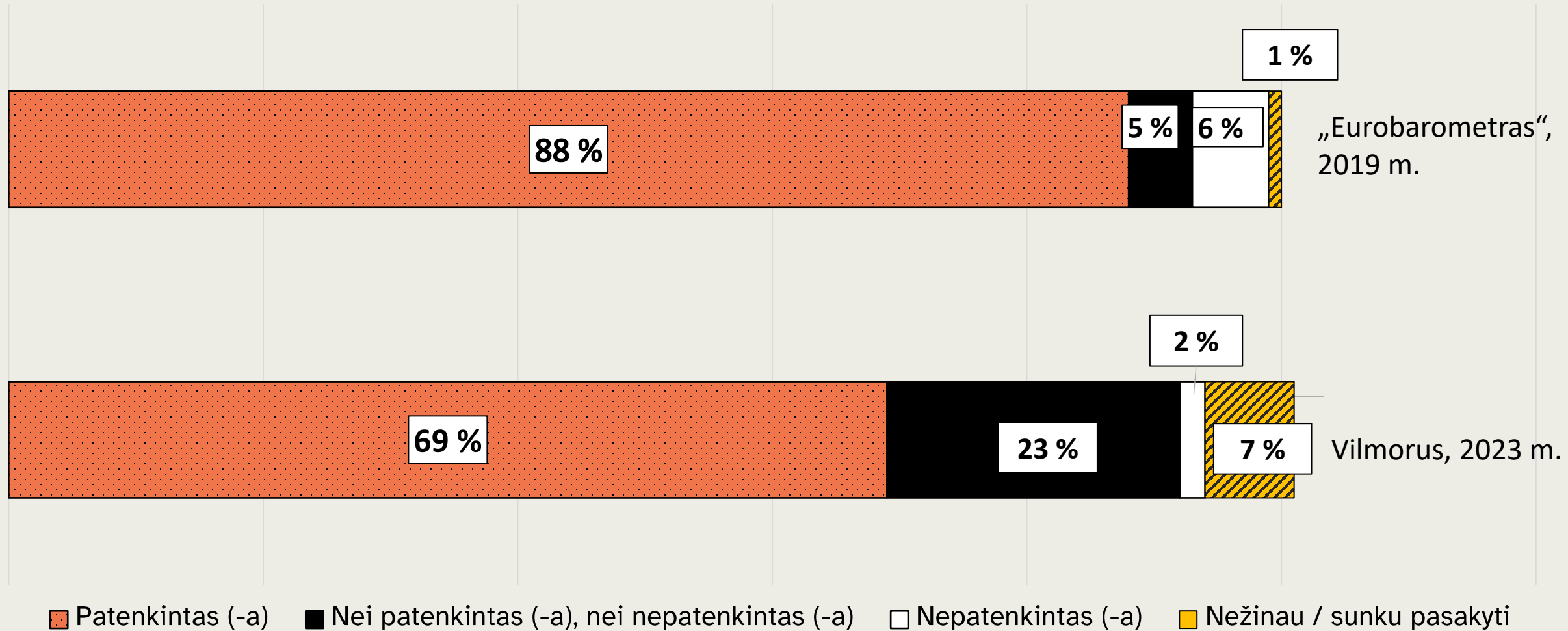
Kaip manote, nuo kokio amžiaus Lietuvoje vyrai apskritai pasidaro sunku įsidarbinti?

Kaip manote, nuo kokio amžiaus Lietuvoje **moteriai** apskritai pasidaro sunku įsidarbinti?

Kiek patenkintas (-a) jaustumėtės, jei jūsų bendradarbis (-ė), su kuriuo (-a) kasdien palaikote ryšius, būtų už jus daug vyresnis žmogus?

POŽIŪRIS Į VYRESNIUS KOLEGAS

Apklausa rodo, kad net 92 proc. žmonių į daug vyresnius kolegas žiūri teigiamai arba išvis nesuteikia amžiui reikšmingumo. Tačiau kiti apklausos duomenys rodo, kad vyresnių žmonių diskriminacija dėl amžiaus darbo santykių srityje visgi egzistuoja. Remiantis šiais duomenimis ir tarnybos praktika, galima įžvelgti, kad diskriminaciją dėl amžiaus dažniau lemia darbdavių veiksmai.

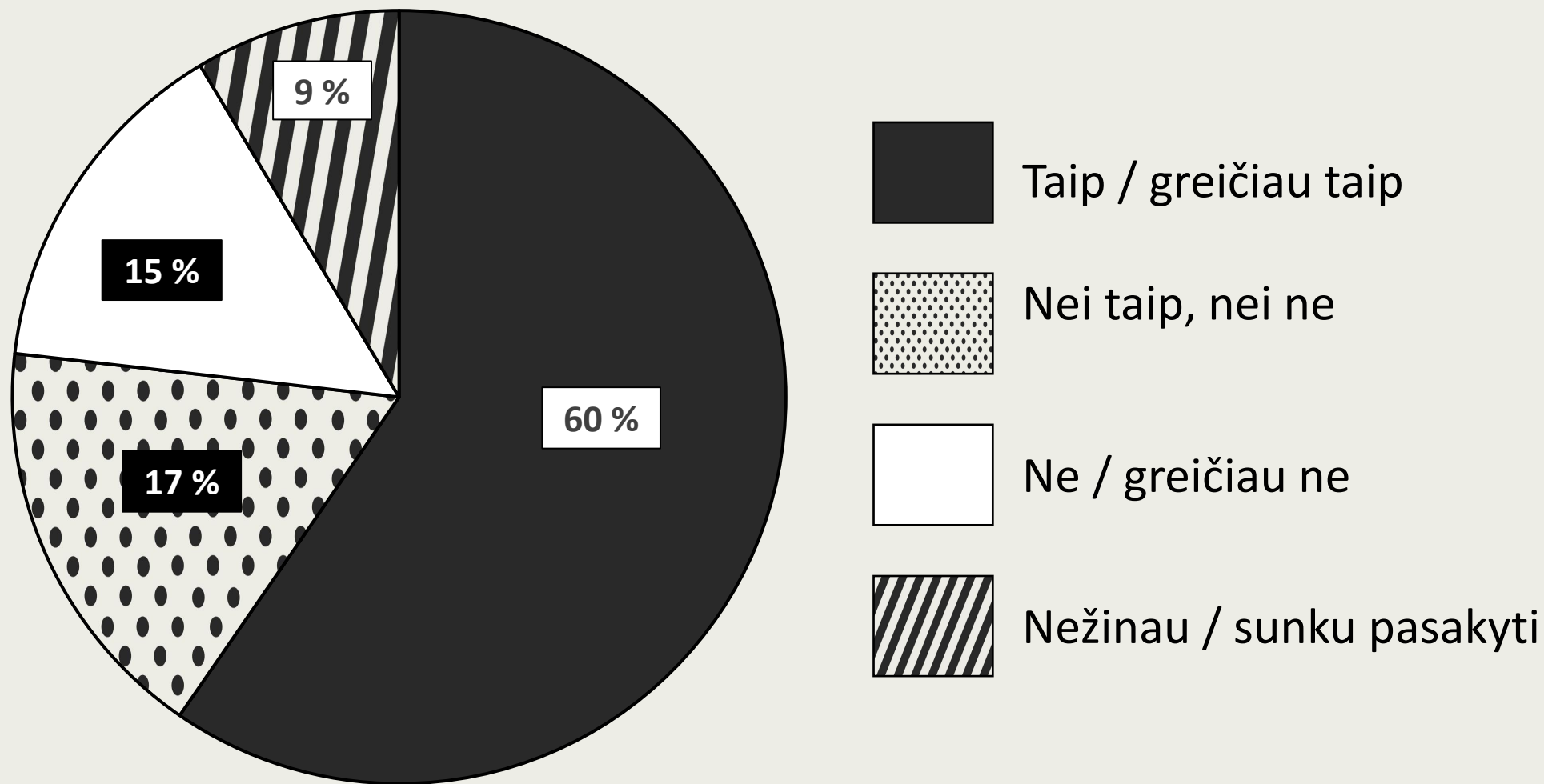
Tarnybos eksperčių įžvalgos

Čia svarbios darbdavių nuostatos – kai įsivaizduojama, kad vyresnis kolega vien dėl savo amžiaus nepritaps kolektyve, prasčiau atliks darbą ir pan.

2019 m. Eurobarometro vykdytoje apklausoje 88 proc. Lietuvos respondentų atsakė, kad būtų patenkinti vyresniu kolega (lyginant su 69 proc. 2023 m.), 5 proc. atsakė, kad būtų nei patenkinti, nei nepatenkinti (lyginant su 23 proc. 2023 m.), ir 6 proc. kad būtų nepatenkinti (lyginant su 2 proc. 2023 m.).

Lyginant 2023 metų ir 2019 metų duomenis, verta išskirti, kad sumažėjo dalis žmonių, kurie būtų patenkinti arba nepatenkinti daug vyresniu kolega. Ryškiausiai padidėjo respondentų, kurie neturi tvirtų nuostatų vyresnio amžiaus kolegų atžvilgiu, dalis. Galima daryti išvadą, kad požiūris į vyresnio amžiaus darbuotojus visuomenėje kinta į gerąją pusę – amžiui suteikiama mažiau reikšmės profesinėje aplinkoje.

Įmonė nori pasamdyti darbuotoją ir renkasi iš dviejų žmonių, turinčių tuos pačius įgūdžius ir kvalifikaciją. Ar asmens amžius, jeigu jis laikomas per jaunu arba per senu, gali būti laikytinas asmens trūkumu?

Tarnybos eksperčių įžvalgos

AMŽIUS KAIP TRŪKUMAS ĮSIDARBINANT

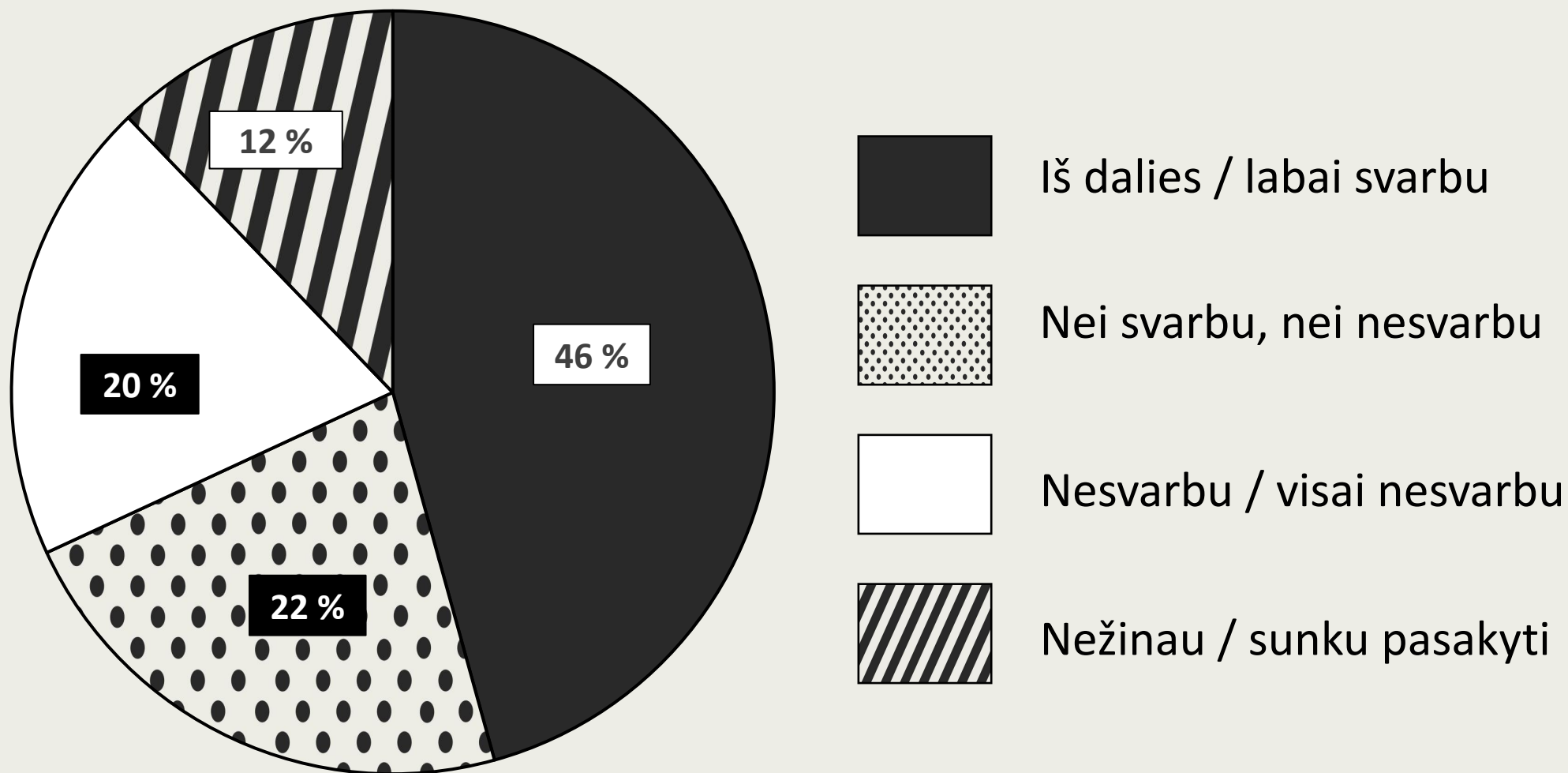
Rezultatai rodo, kad amžius laikomas svarbiu asmens bruožu. Stiprus tokios nuostatos paplitimas gali lemti diskriminacijos atvejus įsidarbinant.

Tai patvirtina ir Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos statistika – kasmet sulaukiama nemažai kreipimųsi ir skundų dėl diskriminacijos amžiaus pagrindu darbo santykių srityje, ypač – priėmimo į darbą procesuose.

Atsakymai panašiai pasiskirsto per visas amžiaus kategorijas. T. y., nėra vienos amžiaus grupės, kuri išskirtinai dažniau laikytų amžių trūkumu įsidarbinant.

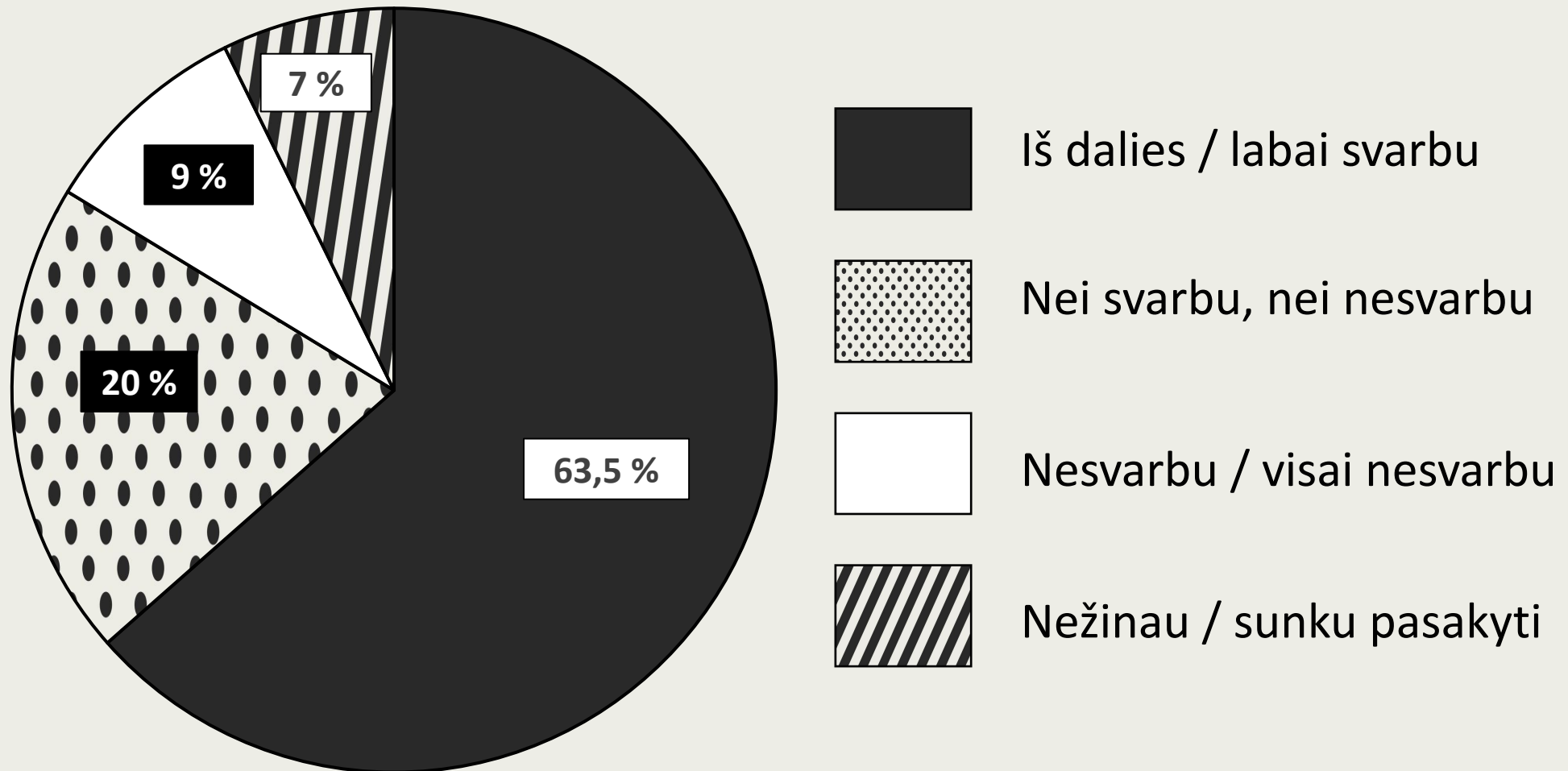
Kiek, jūsų nuomone, šie dalykai gali būti svarbios priežastys 55 metų ir vyresniems žmonėms nustoti dirbti?

Nepritaikytos darbo vietos 55 metų ir vyresnių žmonių poreikiams

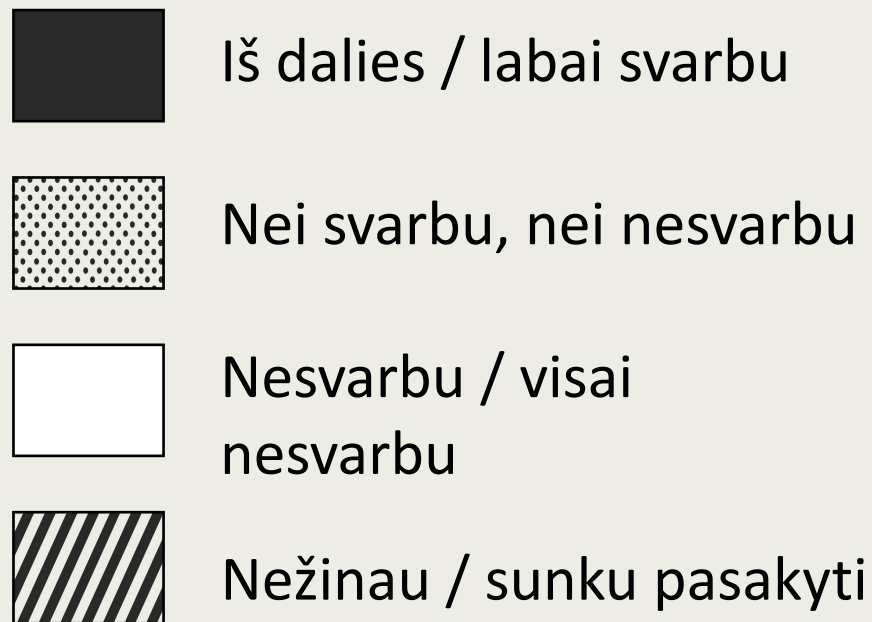
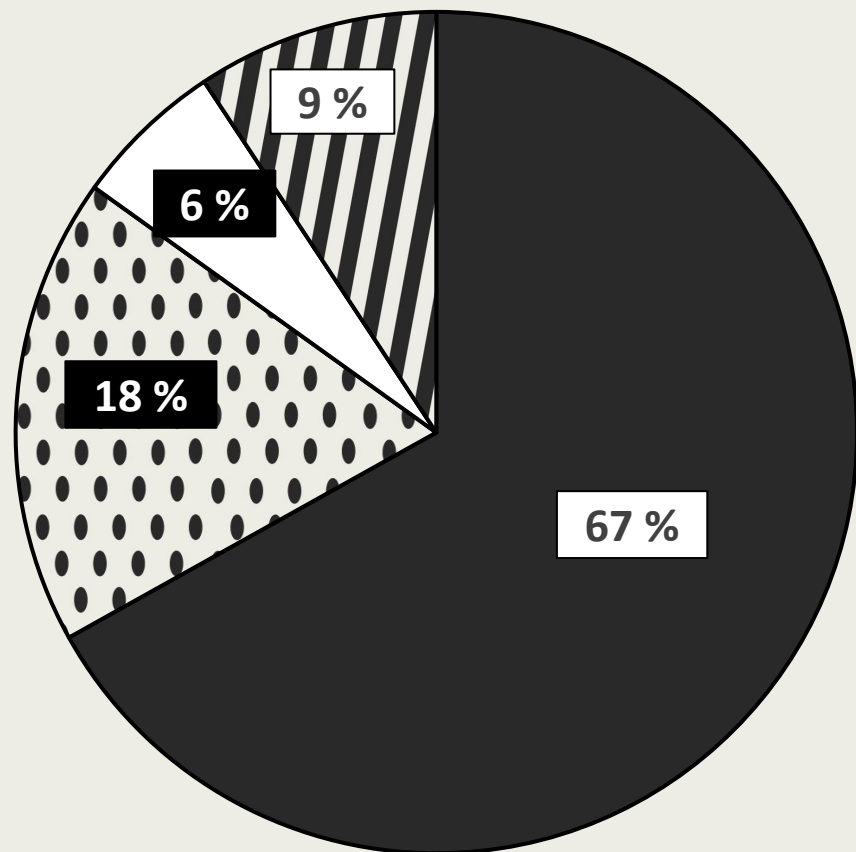
Kiek, jūsų nuomone, šie dalykai gali būti svarbios priežastys 55 metų ir vyresniems žmonėms nustoti dirbti?

55 metų ir vyresniems žmonėms dažnai trūksta šiuolaikinei darbo rinkai reikalingų įgūdžių

Kiek, jūsų nuomone, šie dalykai gali būti svarbios priežastys 55 metų ir vyresniems žmonėms nustoti dirbti?

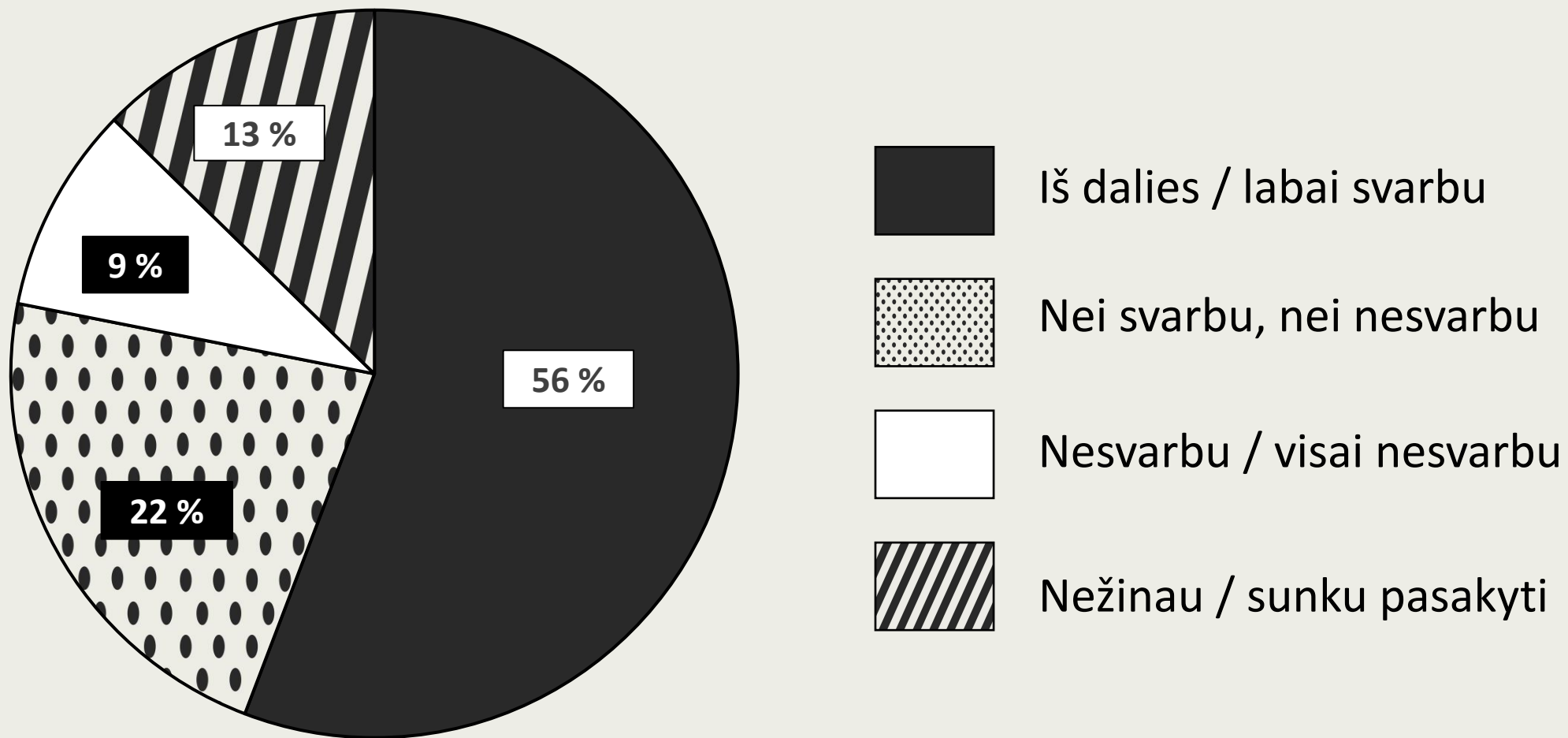
Didėja tikimybė, kad darbdavys nenorės investuoti į vyresnių žmonių darbo įgūdžių arba kvalifikacijos kėlimo mokymus

Su teiginiu sutiko daugiausiai 50–59 metų ir 60–69 metų amžiaus grupių respondentų (atitinkamai 72 proc. ir 68 proc.).

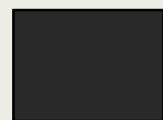
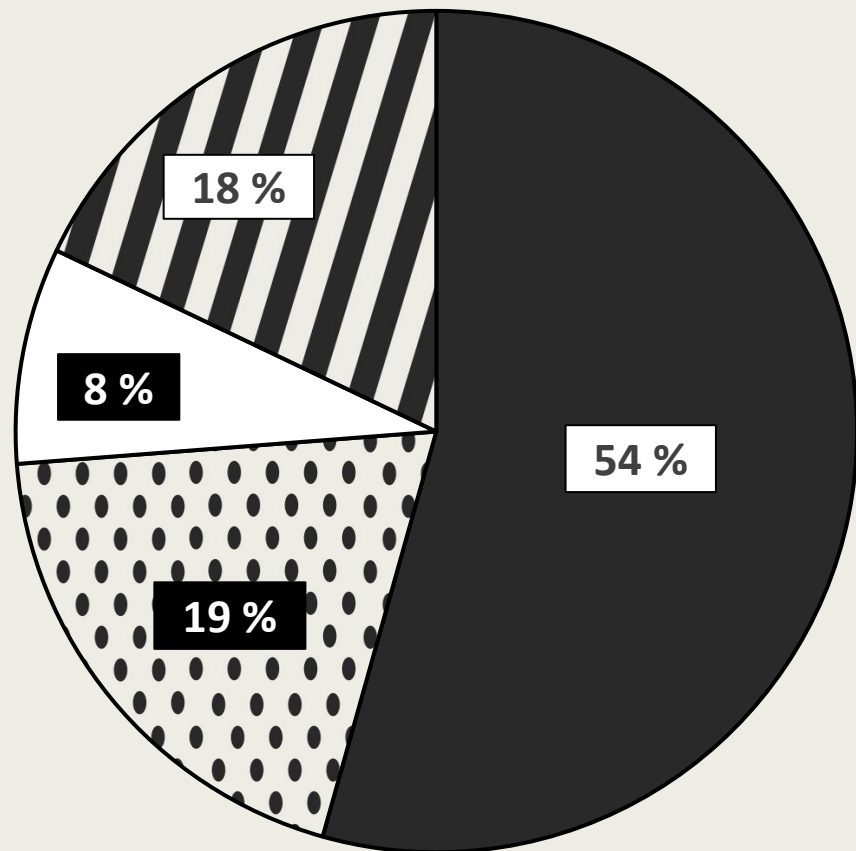
Kiek, jūsų nuomone, šie dalykai gali būti svarbios priežastys 55 metų ir vyresniems žmonėms nustoti dirbti?

Vyresnio amžiaus darbuotojai darbdavių akyse nėra teigiamai vertinami

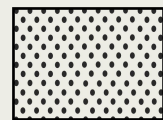

Kiek, jūsų nuomone, šie dalykai gali būti svarbios priežastys 55 metų ir vyresniems žmonėms nustoti dirbti?

Nėra galimybių išeiti į pensiją palaipsniui mažinant darbo valandas

Iš dalies / labai svarbu

Nei svarbu, nei nesvarbu

Nesvarbu / visai nesvarbu

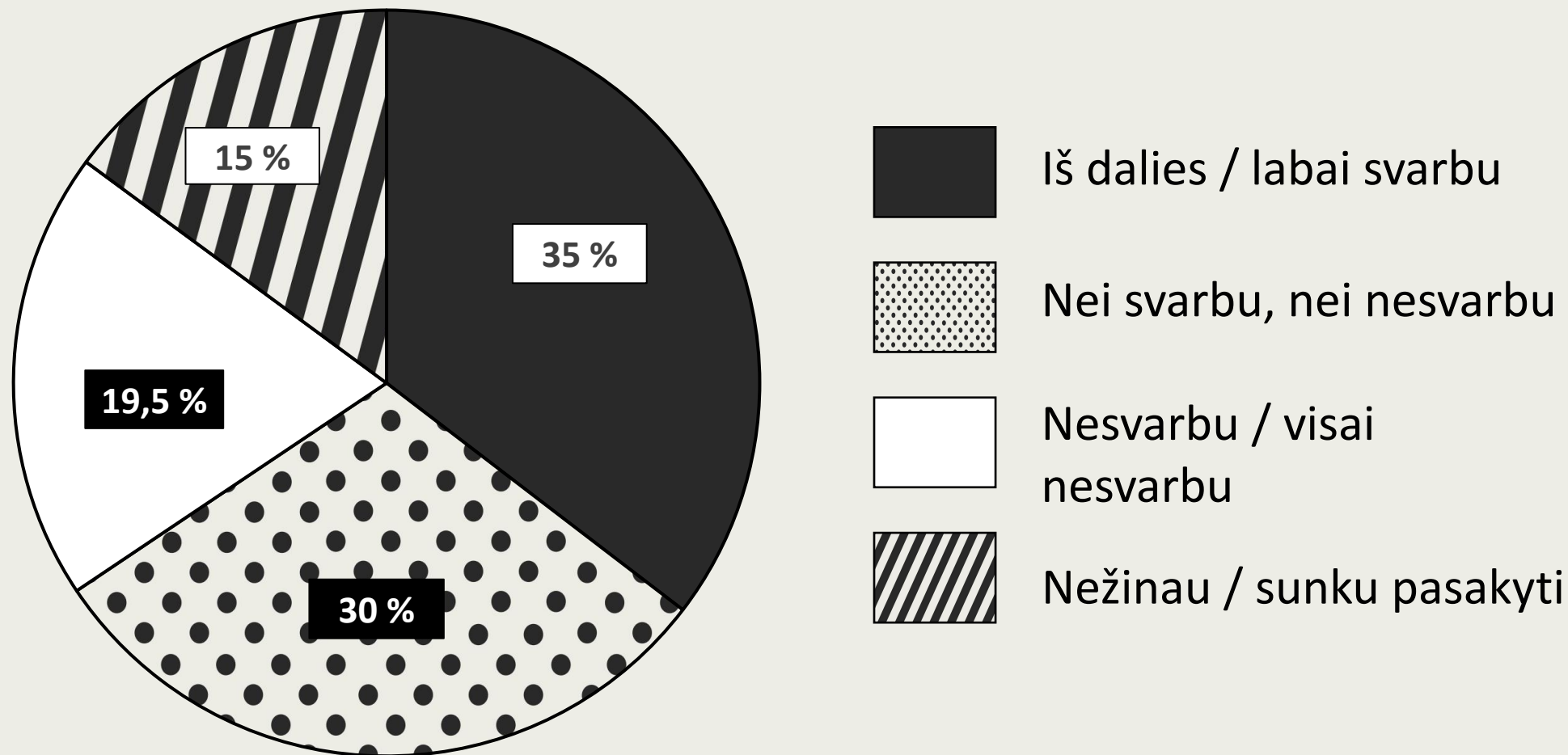

Nežinau / sunku pasakyti

Su teiginiu sutiko daugiausiai 50–59 metų ir 60–69 metų amžiaus grupių respondentų (atitinkamai 65 proc. ir 63 proc.)

Kiek, jūsų nuomone, šie dalykai gali būti svarbios priežastys 55 metų ir vyresniems žmonėms nustoti dirbti?

Įsipareigojimai prižiūrėti anūkus ar kitus giminaičius neleidžia vyresniems žmonėms toliau dirbti

Tarnybos eksperčių įžvalgos

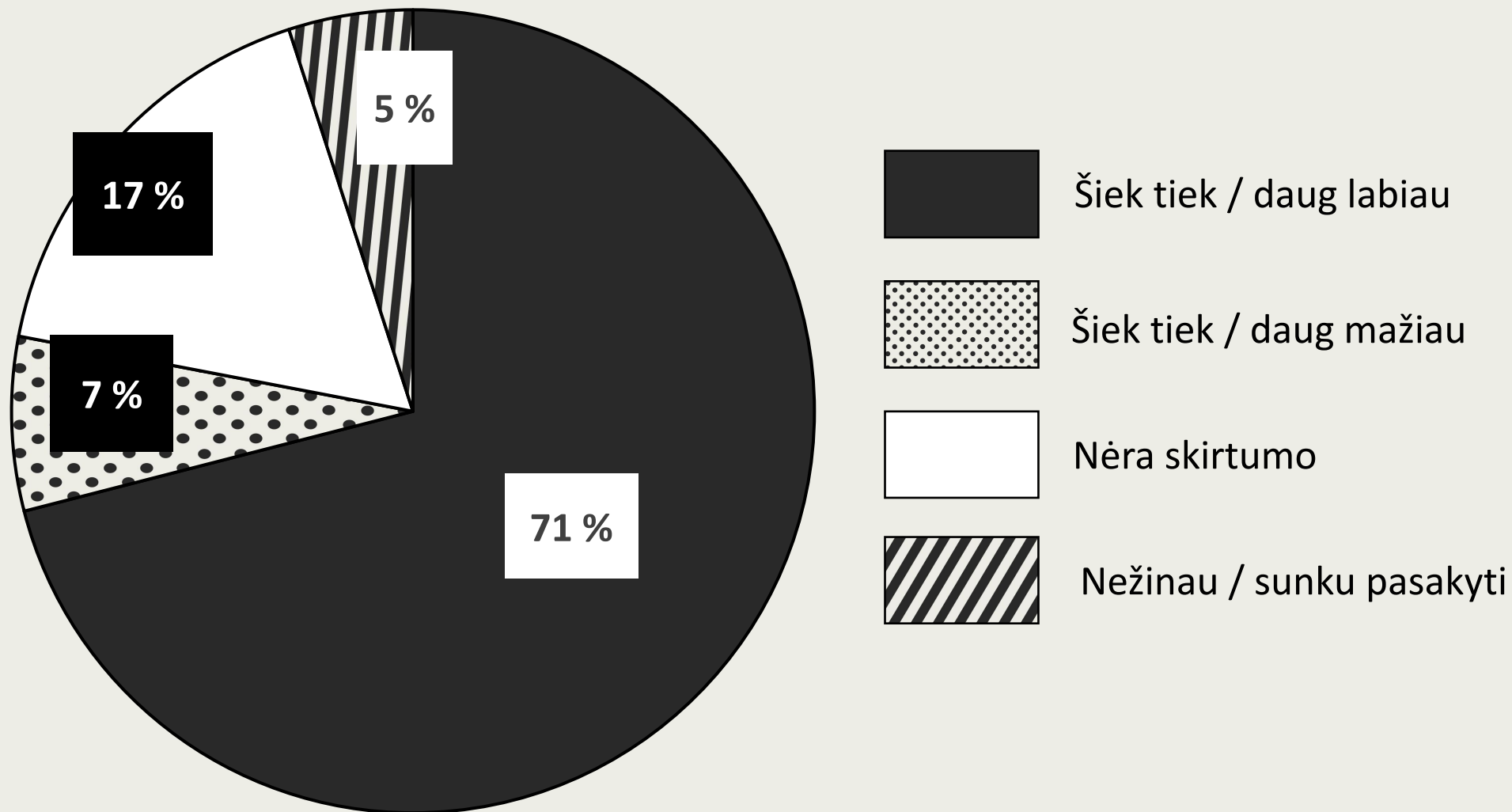
PRIEŽASTYS NUSTOTI DIRBTI

Iš gyventojų atsakymų galima spręsti, kad vyresnio amžiaus žmonės darbo rinkoje gali jaustis labai nestabiliai, nesaugiai dėl vyraujančių nuostatų. Tai, kad itin didelė vyresnių respondentų dalis sutinka, jog darbdavys nenorės investuoti į vyresnių darbuotojų kvalifikacijos kėlimą, siejasi su prieš tai padaryta išvada – tikėtina, kad darbdaviai yra ta grandis, kurioje dažniausiai įvyksta diskriminacija, čia vyresnių darbuotojų karjeros kelias gali strigti dėl neigiamų nuostatų.

Galima spėlioti, kad jei darbdavių nuostatos keistųsi, nei įgūdžių trūkumas, nei darbo vietos pritaikymas nebūtų tokia svaria priežastimi 55 metų ir vyresniems asmenims nustoti dirbti.

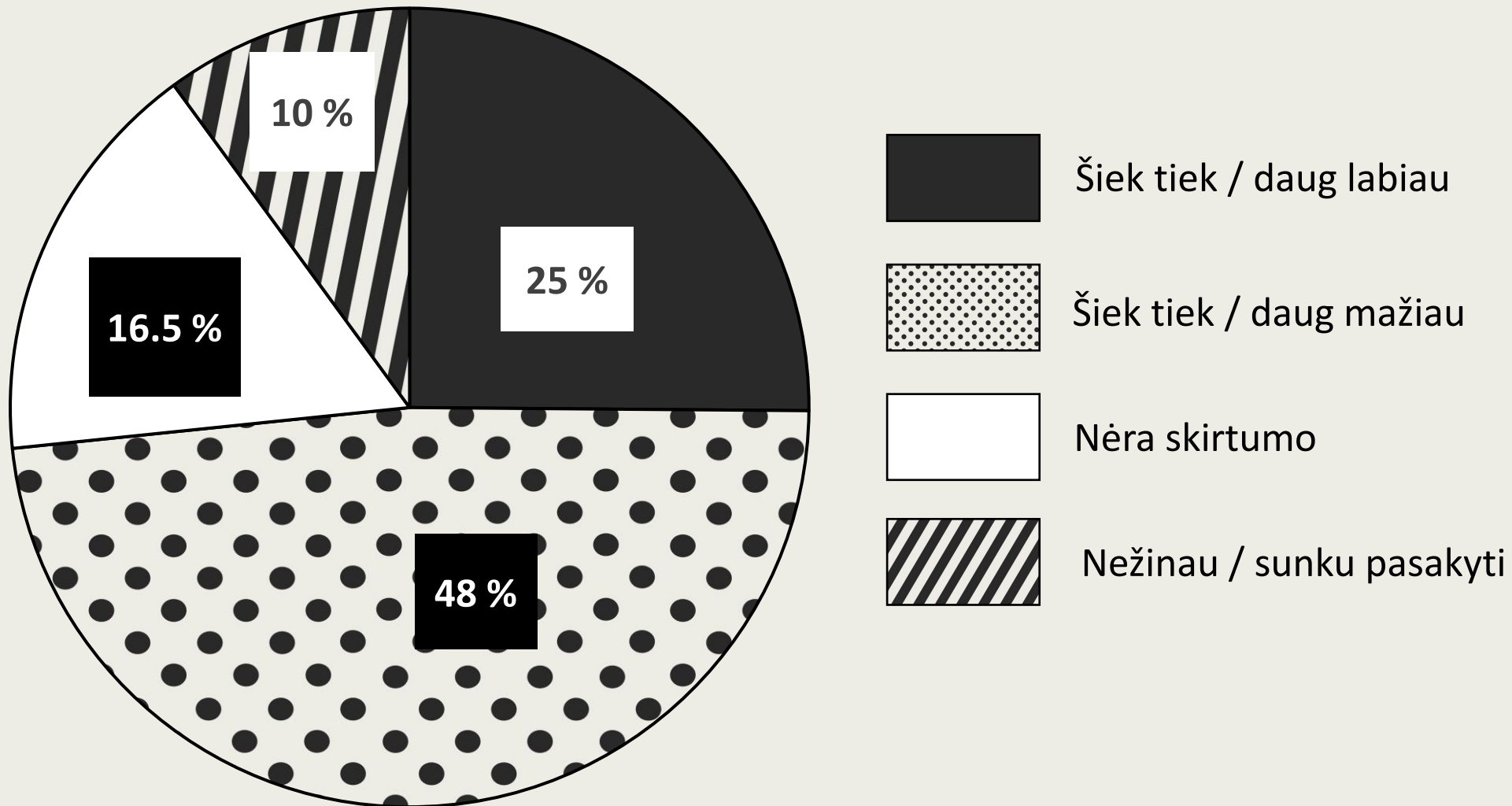
Kiek, jūsų nuomone, 55 metų ir vyresni darbuotojai, lyginant su jaunesnio amžiaus darbuotojais, pasižymi tuo, kad yra...

patikimi

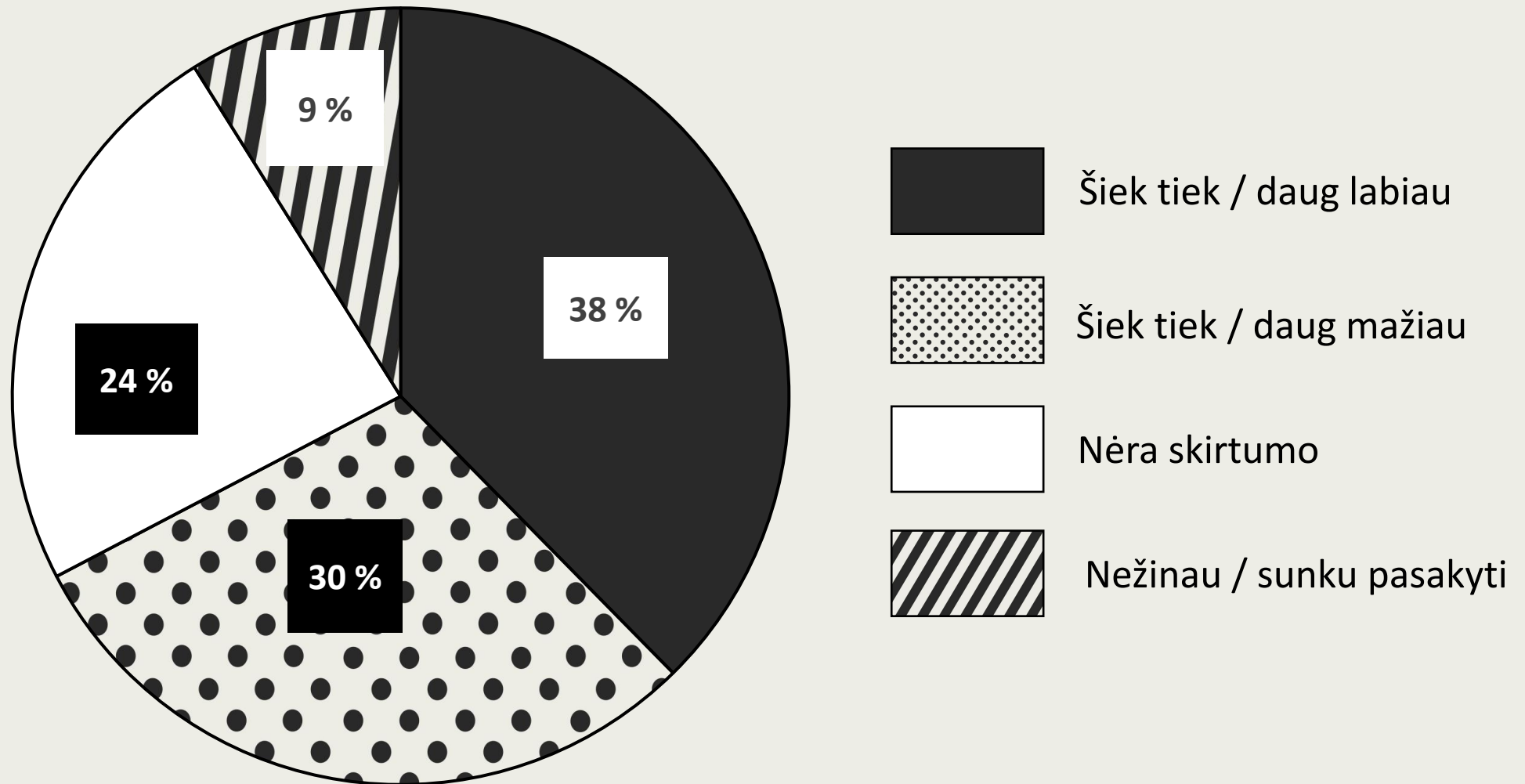
Kiek, jūsų nuomone, 55 metų ir vyresni darbuotojai, lyginant su jaunesnio amžiaus darbuotojais, pasižymi tuo, kad yra...

produktyvūs

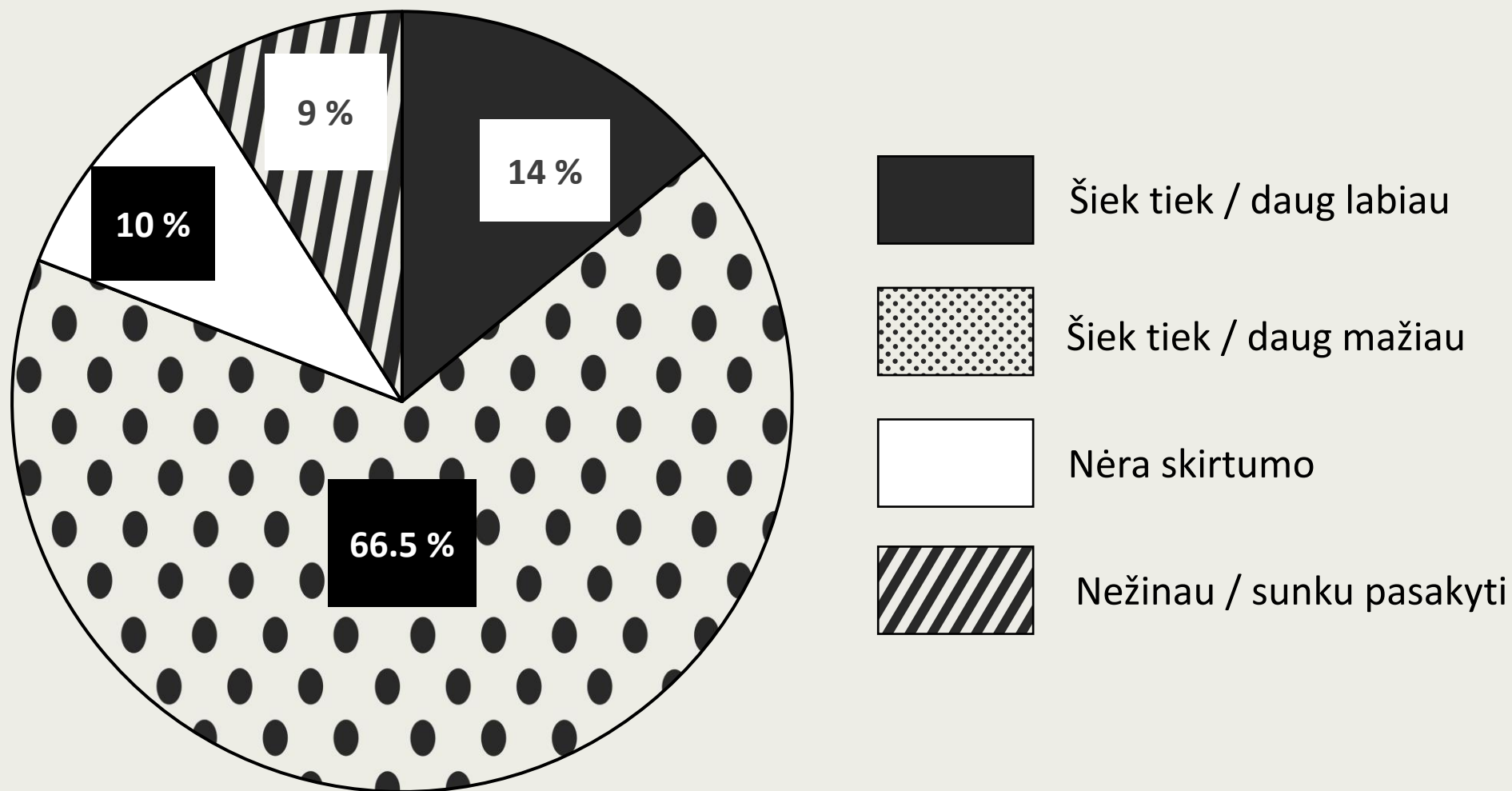
Kiek, jūsų nuomone, 55 metų ir vyresni darbuotojai, lyginant su jaunesnio amžiaus darbuotojais, pasižymi tuo, kad yra...

gebantys bendrauti su žmonėmis iš skirtingų kultūrų

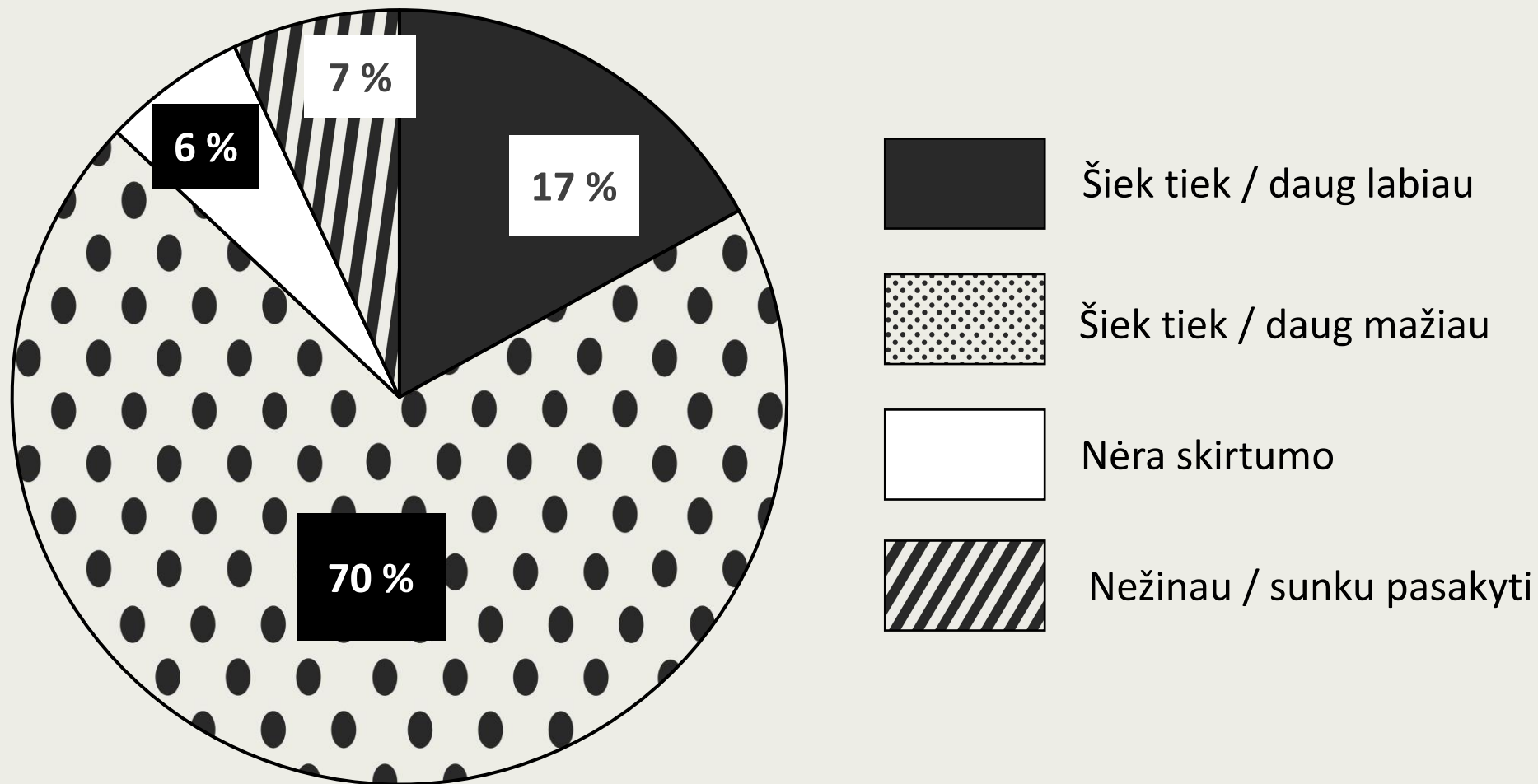
Kiek, jūsų nuomone, 55 metų ir vyresni darbuotojai, lyginant su jaunesnio amžiaus darbuotojais, pasižymi tuo, kad yra...

atviri naujoms idėjoms

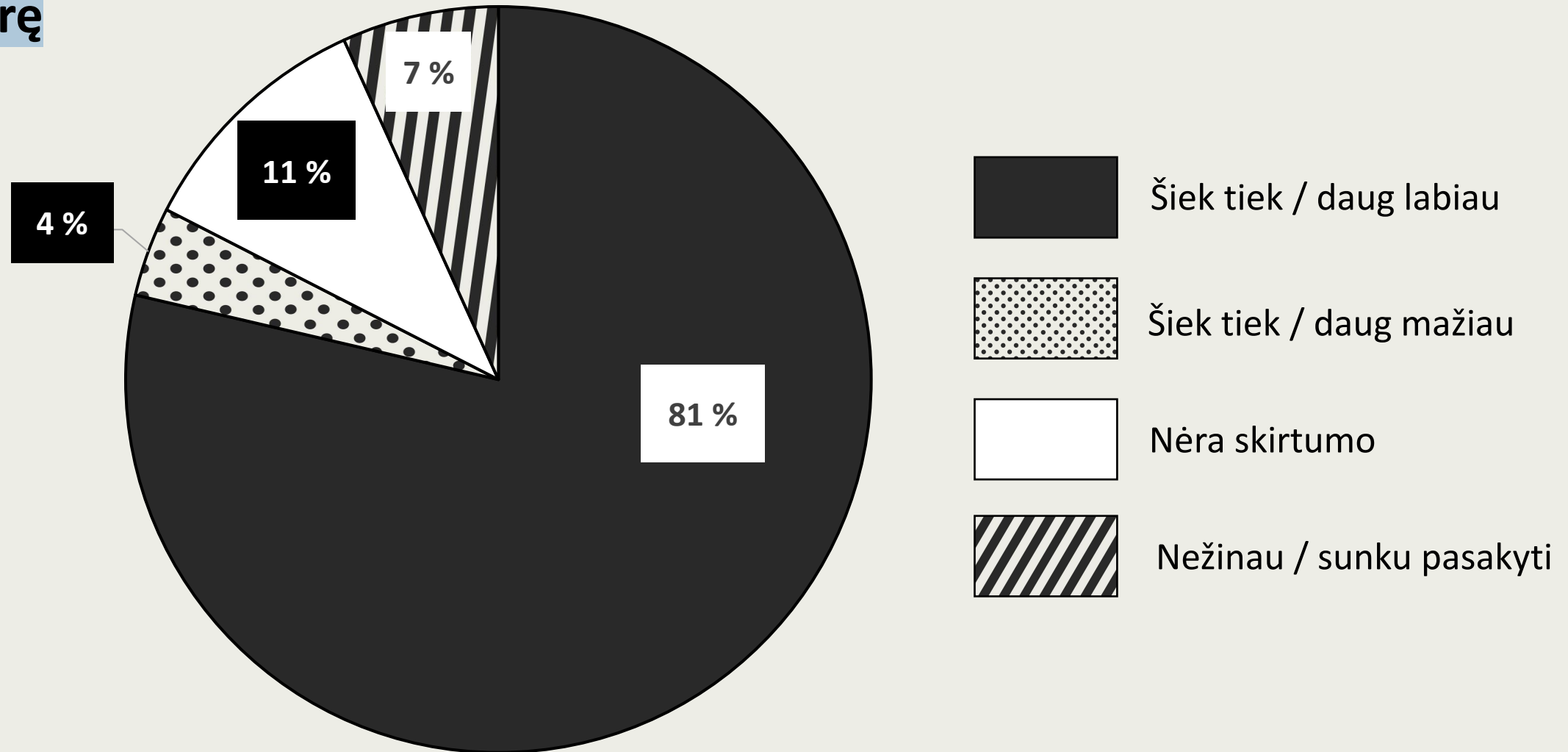
Kiek, jūsų nuomone, 55 metų ir vyresni darbuotojai, lyginant su jaunesnio amžiaus darbuotojais, pasižymi tuo, kad yra...

technologiskai išprusę

Kiek, jūsų nuomone, 55 metų ir vyresni darbuotojai, lyginant su jaunesnio amžiaus darbuotojais, pasižymi tuo, kad yra...

patyrę

Tarnybos eksperčių įžvalgos

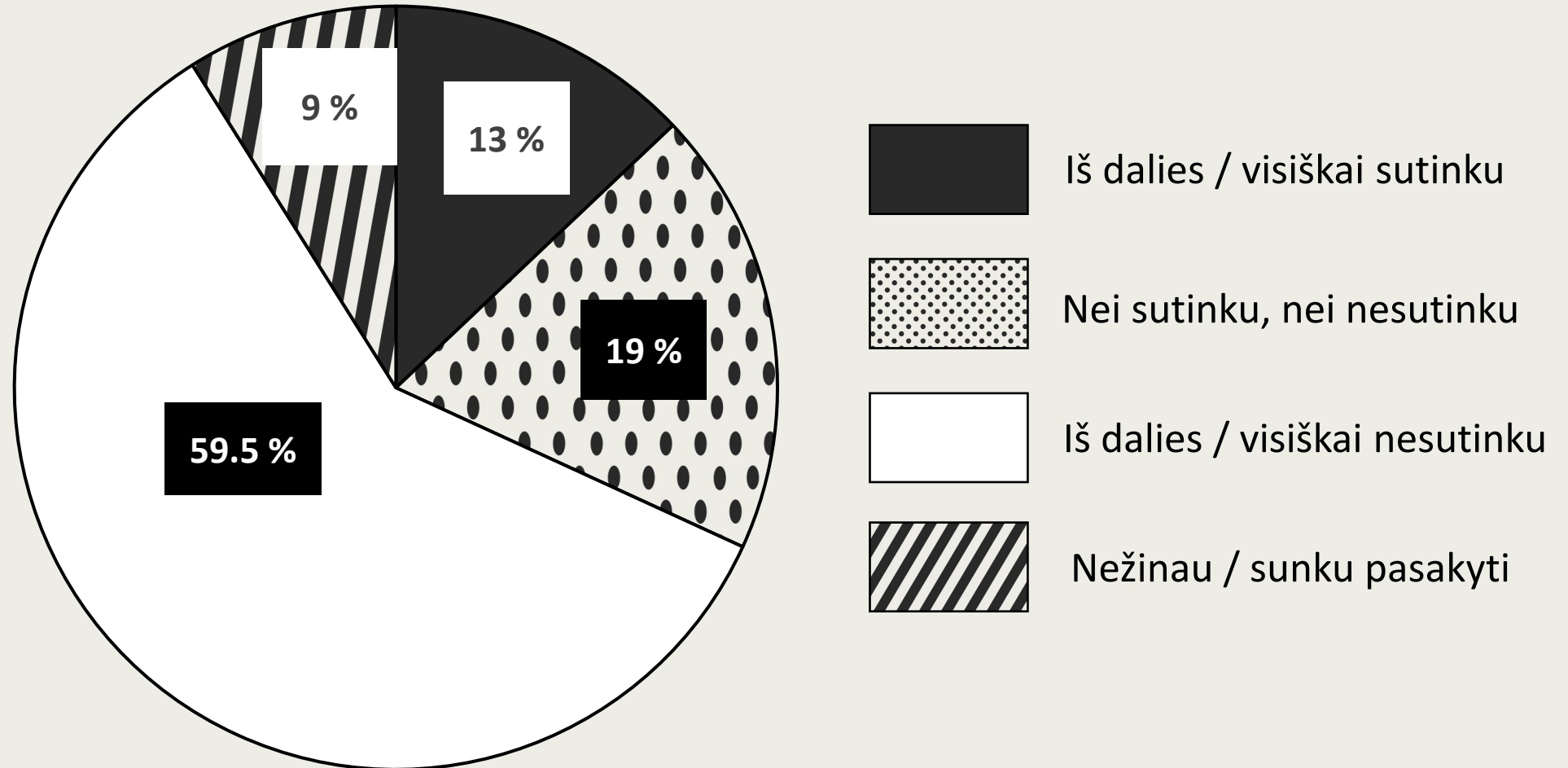
VYRESNIŲ DARBUOTOJŲ VERTINIMAS

Vyresni darbuotojai dažniausiai laikomi labiau patyrusiais ir patikimesniais už jaunesnius darbuotojus, tačiau mažiau technologiškai išprususiais ir mažiau atvirais naujoms idėjoms. Tokios nuostatos gali būti susijusios su kultūroje ir žiniasklaidoje formuojamais vyresnės ir jaunesnės kartų skirtumais. Tai ypač jaučiama kai lyginami jauniausių ir vyriausių apklausos respondentų atsakymai. Pavyzdžiui, moksleiviai ir studentai apie vyresnius žmones dažniausiai mano kaip technologiškai neišprususius

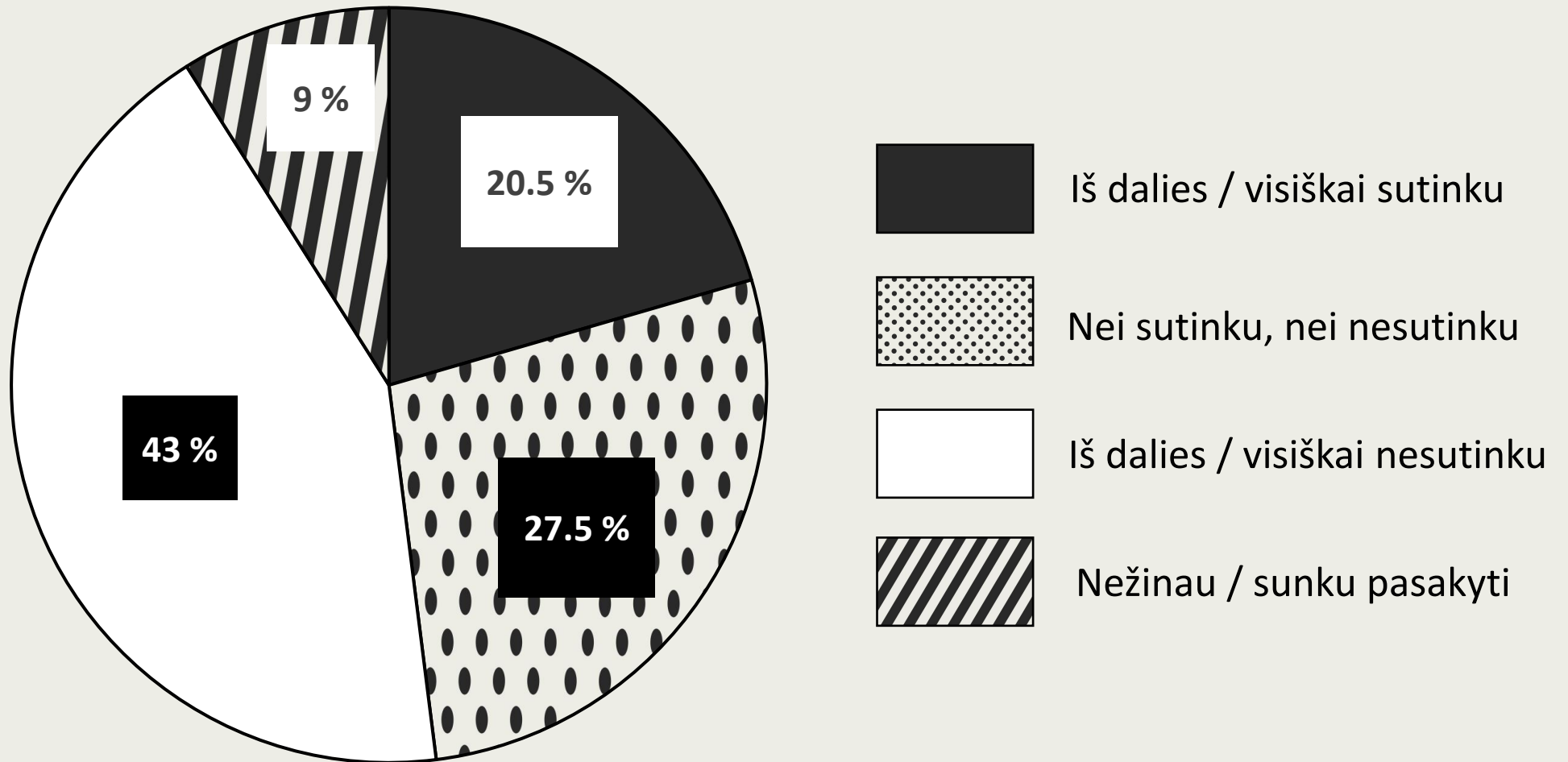
(84 proc.) ir nepalaikančius naujų idėjų (71 proc.).

Dėl kitų darbuotojų savybių, tokių kaip gebėjimas bendrauti su žmonėmis iš skirtingų kultūrų, produktyvumas, visuomenėje visuotino sutarimo mažiau – vieningo pritarimo nėra nė vienai iš nuomonių. Tai rodo, kad kur svarbiau yra individualūs asmens gebėjimai, nei jo / jos amžius.

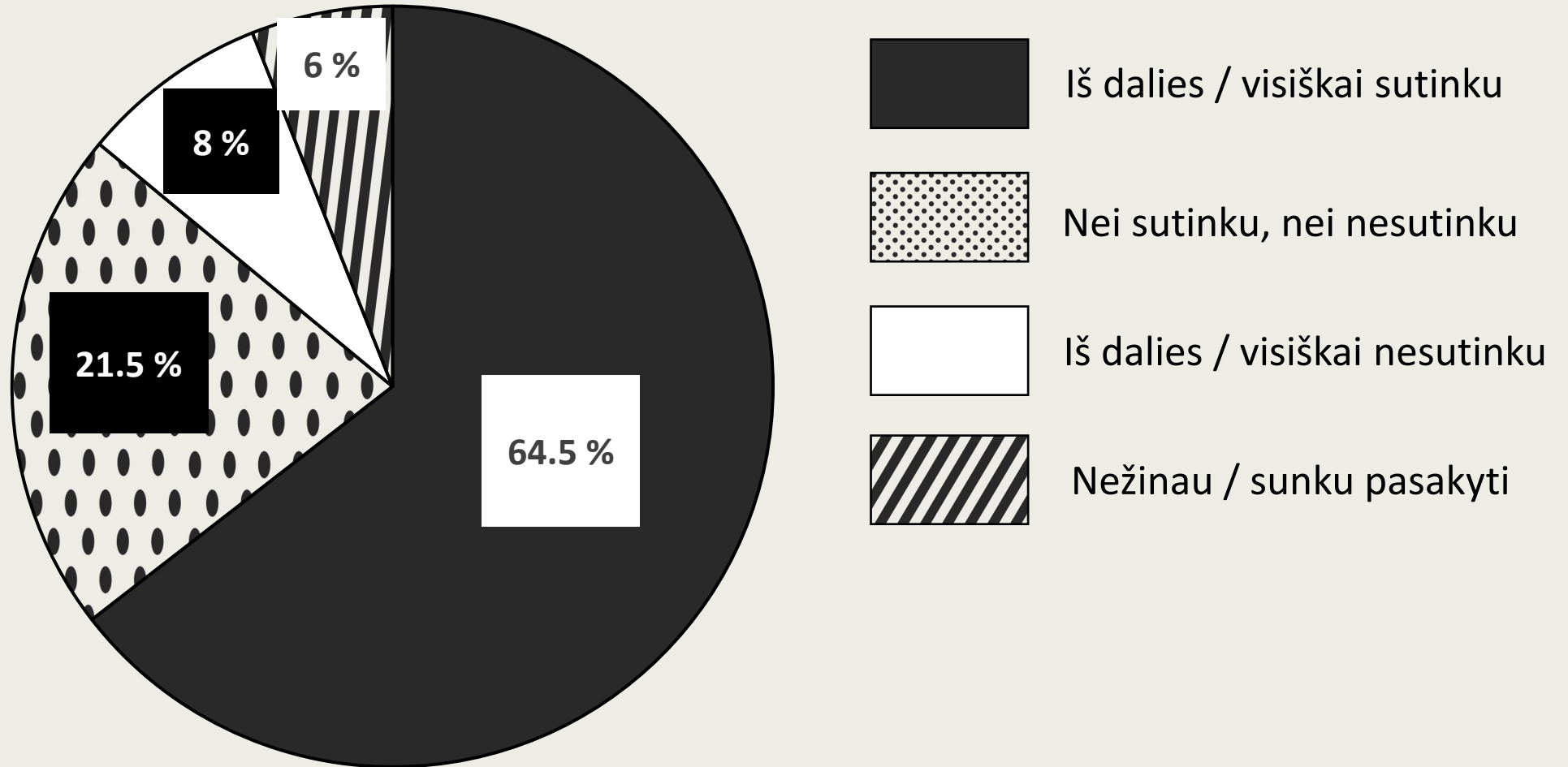
Pirmiausia turėtų būti atleidžiami 55 metų ir vyresni darbuotojai, jei kompanijoje vykdoma restruktūrizacija ir dalį darbo vietų reikia panaikinti

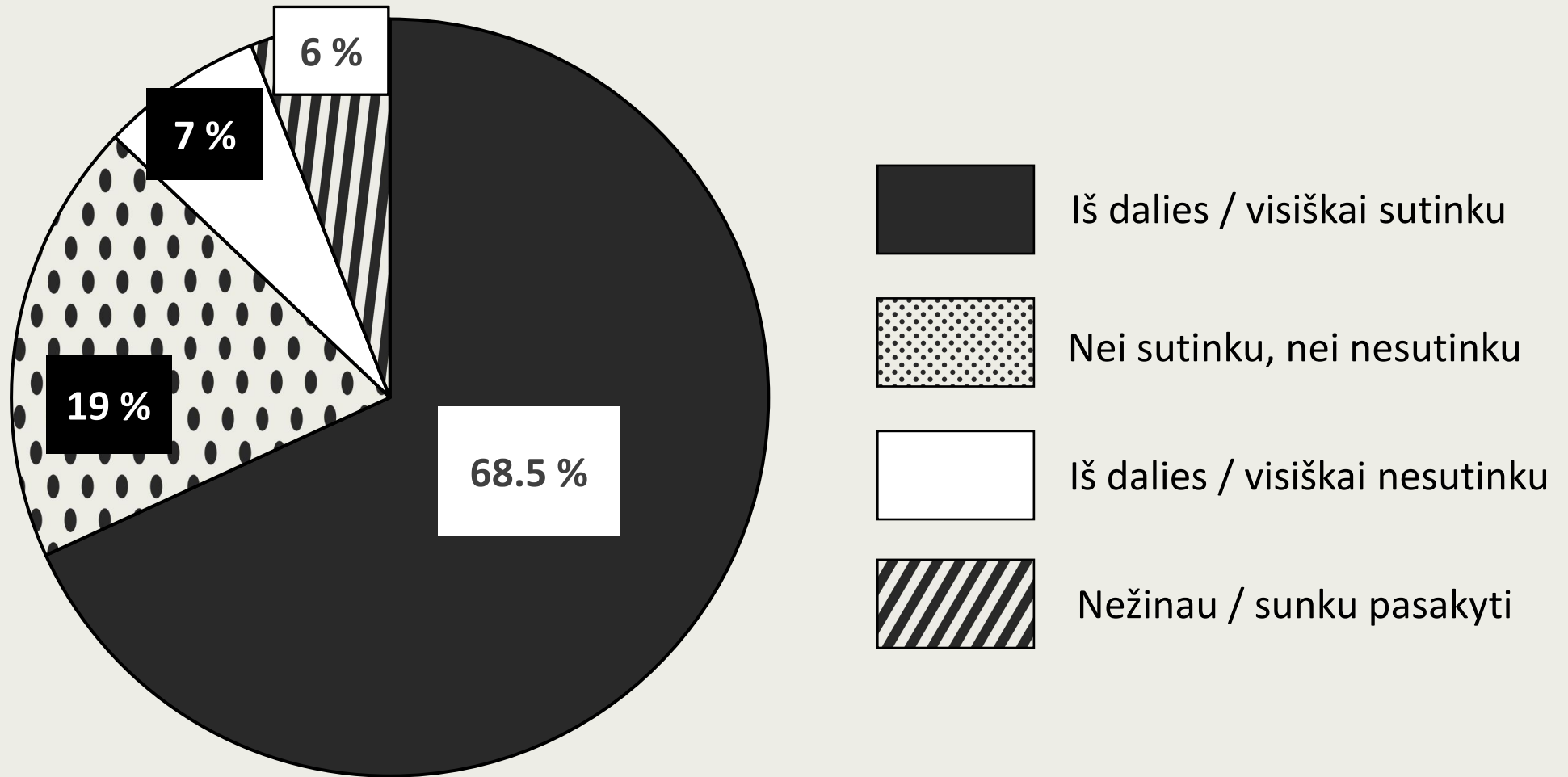
Ar sutinkate, kad oficialaus pensinio amžiaus sulaukę žmonės turėtų nustoti dirbti?

Ar sutinkate, kad žmonės turėtų galimybę toliau dirbti, kai jie sulaukia oficialaus pensinio amžiaus?

Valstybė turėtų taikyti pagalbos priemones vyresniems žmonėms įsidarbinti

Tarnybos eksperčių įžvalgos

PENSINIO AMŽIAUS ASMENŲ DALYVAVIMAS DARBO RINKOJE

Apklausoje rezultatai rodo, kad visuomenė yra linkusi manyti, jog pensinio amžiaus žmonės neturėtų nustoti dirbti ir turi turėti galimybę toliau dalyvauti darbo rinkoje. Atsižvelgiant į tai, kad vidutinė tikėtina sveiko gyvenimo trukmė kasmet ilgėja, natūralu, kad vyresni žmonės ilgiau būna darbingi ir patys gali norėti save realizuoti profesinėje veikloje ilgiau.

Tikėtina, kad visuomenė, suprasdama, jog vyresni žmonės gali susidurti su neigiamomis darbdavių nuostatomis ir sunkumu įsidarbinti, palaiko valstybės pagalbos priemonių vyresniems žmonėms įsidarbinti būtinumą.

**Prekių ir paslaugų
prieinamumas vyresniems
žmonėms**

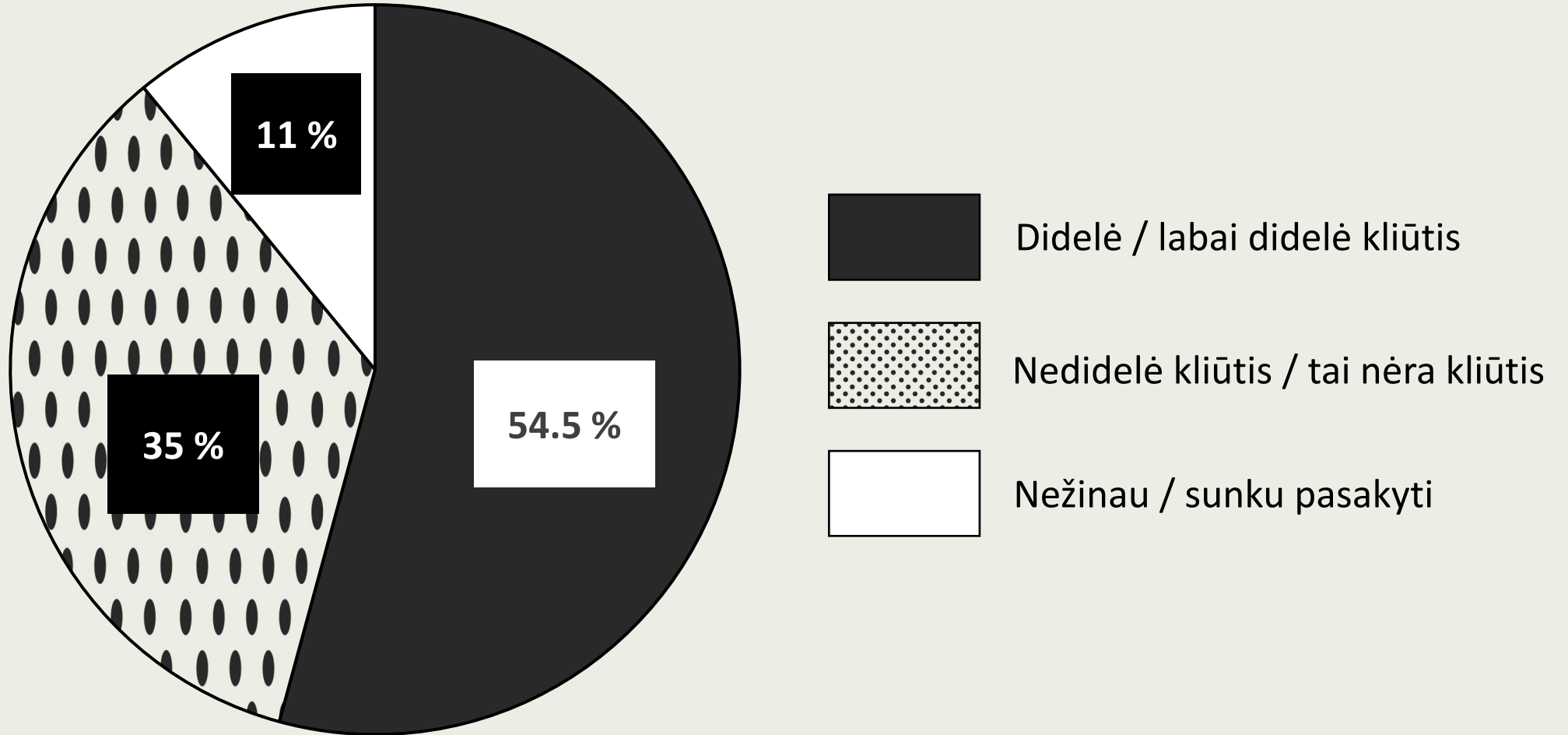
SKAITMENINIS RAŠTINGUMAS

ES Pagrindinių teisių agentūros (FRA) duomenimis, Lietuvos vyresnio amžiaus gyventojų naudojimosi internetu rodikliai – žemiau ES vidurkio. 2021 m. duomenimis, 80 proc. 55–64 metų amžiaus Lietuvos gyventojų per pastaruosius 12 mėnesių yra naudojęsi internetu. Tačiau 65–74 metų amžiaus grupės gyventojų skaičiai daug mažesni – tik 56 proc. per pastaruosius 12 mėnesių naudojami internetu. Tuo tarpu ES vidurkis siekia 86 proc. 55–64 metų amžiaus žmonių ir 68 proc. 65–74 metų amžiaus žmonių, teigusių, kad per pastaruosius 12 mėnesių naudojami internetu.

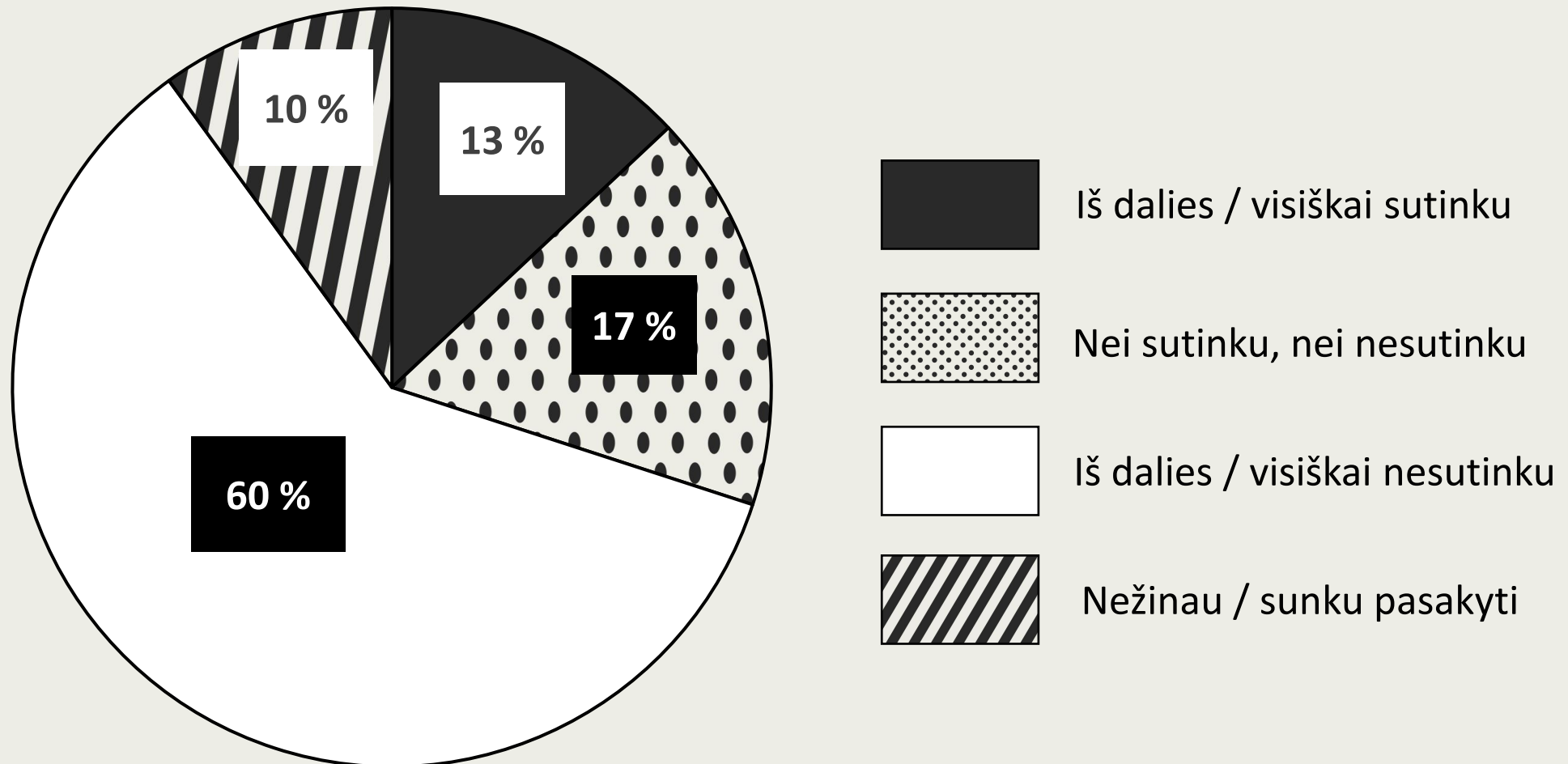
ES valstybėse net **3 iš 4 vyresnio amžiaus gyventojų neturi pagrindinių skaitmeninių įgūdžių.**

Šioje srityje Lietuva taip pat gerokai žemiau ES vidurkio. Lietuvoje 55–64 metų amžiaus grupėje bent pagrindinius skaitmeninius įgūdžius turi 31 proc. žmonių (ES vidurkis – 42 proc.), o 65–74 metų amžiaus grupėje – tik 13 proc. žmonių (ES vidurkis – 25 proc.).

Kaip manote, ar išmaniųjų technologijų naudojimas prekių ir paslaugų pardavimui bei bendravimui su klientais yra kliūtis vyresnio amžiaus žmonėms?

Ar sutinkate, kad draudimo bendrovės gali rinktis nedrausti vyresnio amžiaus žmonių kelionės, būsto ar kitu draudimu?

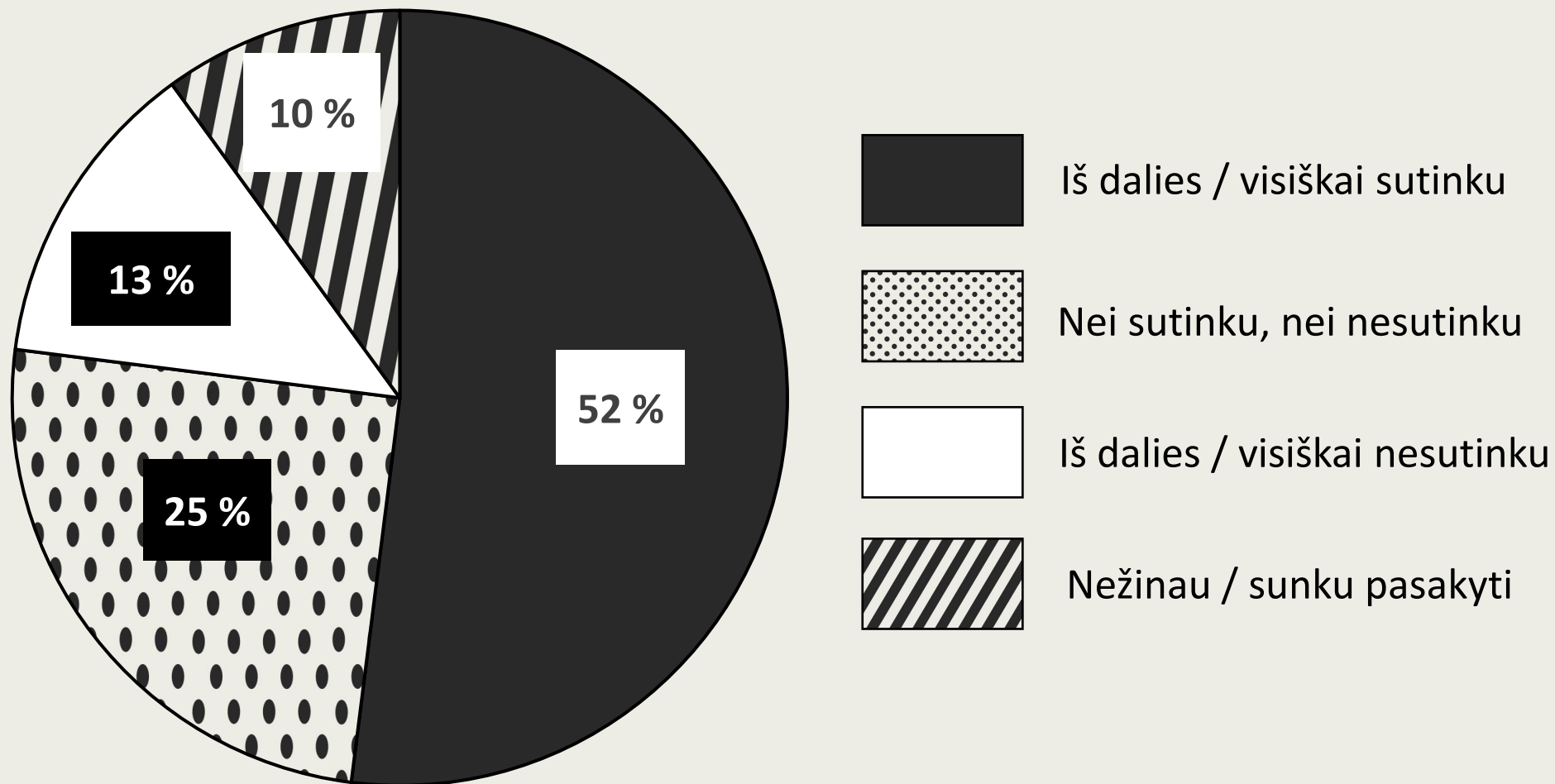
Tarnybos eksperčių įžvalgos

DRAUDIMO PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS VYRESNIEMS ŽMONĖMS

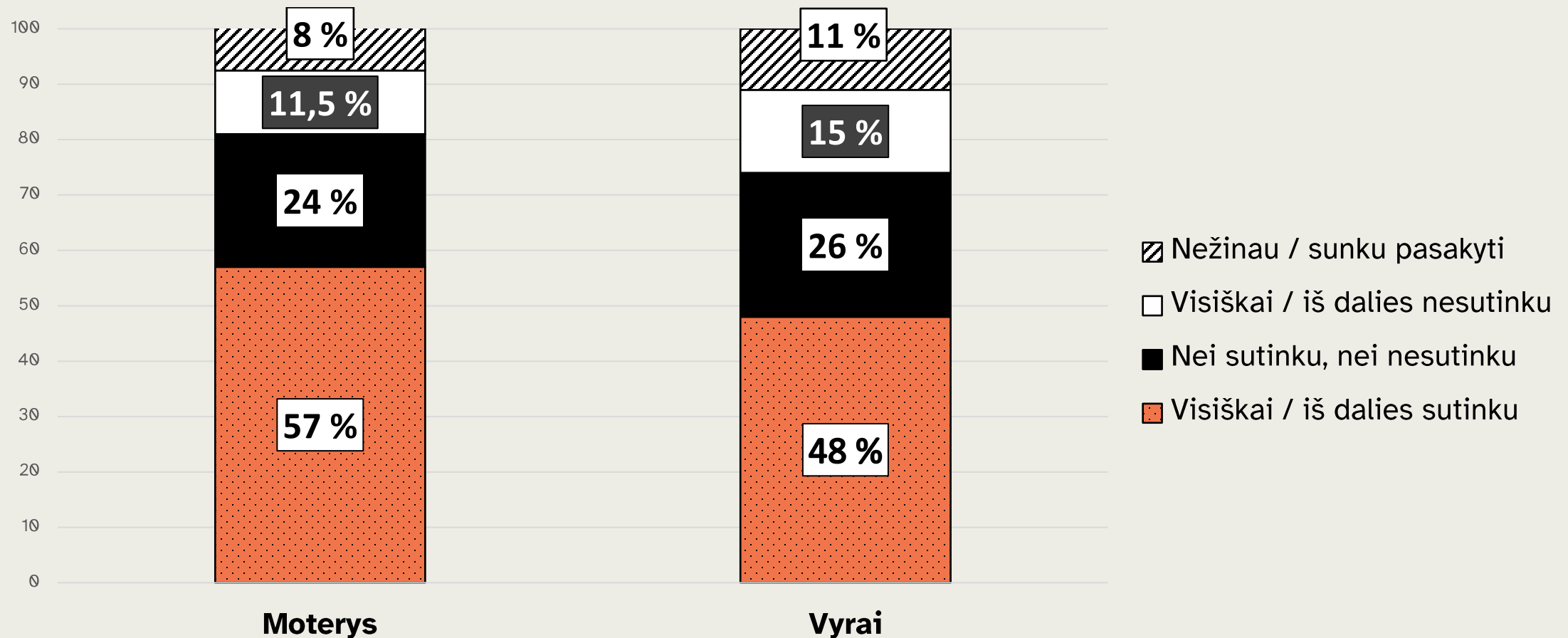
6 iš 10 apklaustųjų (60 proc.) mano, kad draudimo bendrovės neturėtų galėti rinktis savo klientų pagal amžių ir nedrausti vyresnio amžiaus žmonių kelionės, būsto ar kitu draudimu.

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba yra ne kartą sulaukusi skundų ir gyventojų kreipimusių dėl situacijų, kai draudimo bendrovės nenorėdavo drausti vyresnių žmonių, atsisakydavo arba nesudarydavo sąlygų įsigyti draudimo paslaugų. Tai rodo visuomenėje paplitusias nuostatas, kad vyresni asmenys neva yra ligoti, mažiau sveiki už jaunesnius asmenis, o amžius gali būti savaime kriterijus, sprendžiant dėl draudimo rizikos. Lygių galimybių kontrolierė ne kartą yra pasisakiusi, kad amžius neturėtų būti kriterijumi, o būtina atsižvelgti į kiekvieno žmogaus individualų atvejį.

Kaip manote, ar pensinio amžiaus žmonėms turi būti suteikiamos nuolaidos įsigyti prekes ir paslaugas

Kaip manote, ar pensinio amžiaus žmonėms turi būti suteikiamos nuolaidos įsigyti prekes ir paslaugas

NUOLAUDŲ TAIKYMAS PENSININKAMS

Lygių galimybių įstatymas numato, kad diskriminacija nėra laikomas lengvatų teikimas amžiaus pagrindu, kai tai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Ši nuostata leidžia pateisinti įvairių nuolaidų taikymą pensinio amžiaus asmenims prekėms ir paslaugoms įsigyti.

**Tarnybos eksperčių
įžvalgos**

Apklausos rezultatai atskleidė, kad tik šiek tiek daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų **(52 proc.) palaiko nuolaidas prekėms ir paslaugoms**, skirtas pensinio amžiaus žmonėms. Moterys tokias nuolaidas palaiko labiau nei vyrai – 57 proc. moterų ir 48 proc. vyrų. Toks skirtumas galimai susijęs su faktu, kad dažniausiai moterys yra atsakingos už maisto gaminimą ir rūpinimąsi šeimos narių priežiūra (tarp jų ir vyresniais šeimos nariais), todėl dažniau tiesiogiai susiduria su prekių ir paslaugų pirkimu, seka ir skaičiuoja kainas, veda šeimos biudžetą. Taip pat Lietuvos statistiniai duomenys rodo, kad moterys vidutiniškai gyvena 10 metų ilgiau už vyrus, todėl nuolaidų taikymas pensinio amžiaus žmonėms joms yra labai aktualus klausimas.

Daugiausiai nuolaidų taikymui pritaria vyriausieji – 70 metų amžiaus ir vyresni – respondentai (60 proc.) ir patys pensininkai (59 proc.).